

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Γενικά περί Διεθνών Οργανισμών – Ταξινόμηση με βάση το αντικείμενο τους

Γενικός Διεθνής Οργανισμός ονομάζεται αυτός που έχει ως αντικείμενο γενικής φύσης δραστηριότητες που καλύπτουν ζητήματα ειρήνης, πολιτικών σχέσεων, αποφυγής συγκρούσεων κ.λ.π.

Τέτοιοι οργανισμοί είναι ο **Ο.Η.Ε.** η παλιότερα ή **Κοινωνία των Εθνών**.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στο βαθμό που μπορεί να θεωρηθεί διεθνής οργανισμός και όχι μία συνομοσπονδία κρατών ανήκει σε αυτή την κατηγορία

Ειδικός Διεθνής Οργανισμός, ονομάζεται αυτός που το αντικείμενό του αφορά σε συγκεκριμένη έκφραση των σκοπών δημιουργίας του στο πεδίο των στρατιωτικών, οικονομικών, κοινωνικών, επιστημονικών σχέσεων κ.λπ

Τέτοιοι Οργανισμοί μπορούν να θεωρηθούν το ΝΑΤΟ και το σύμφωνο της Βαρσοβίας, η ΕΟΚ πριν μετεξελιχθεί στην Ε.Ε., ο ΟΟΣΑ το ΔΝΤ και η πλειοψηφία των περισσότερων διεθνών οργανισμών που λειτουργούν σήμερα.

Οι ειδικοί Διεθνείς Οργανισμοί ταξινομούνται σε υποκατηγορίες με κριτήριο το ειδικό αντικείμενό τους ως εξής:

- Οικονομικοί Διεθνείς Οργανισμοί (WTO, ΔΝΤ, ΟΟΣΑ, UNCTAD, ΕΟΚ, ΟΠΕΚ κ.α.)
- Αμυντικοί Διεθνείς Οργανισμοί (ΝΑΤΟ, Σύμφωνο Βαρσοβίας κ.α.)
- Πολιτιστικοί Διεθνείς Οργανισμοί (π.χ. UNESCO)
- Κοινωνικοί Διεθνείς Οργανισμοί (UNICEF, Παγκόσμιο Οργανισμός Υγείας, Διεθνής Οργάνωση Εργασίας κ.α.)

Γενικά περί Διεθνών Οργανισμών – Ταξινόμηση με βάση τη γεωγραφική τους έκταση

Οικουμενικός Οργανισμός ονομάζεται αυτός στον οποίο μπορεί να ανήκουν όλα τα κράτη, παρεκτός αν κάποιο κράτος δεν θέλει να συμμετάσχει. Τέτοιοι οργανισμοί είναι ο Ο.Η.Ε. και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Οι οικουμενικοί διεθνείς οργανισμοί διακρίνονται σε γενικούς ή πολιτικούς, όπως η Κοινωνία των Εθνών και ο ΟΗΕ, και σε ειδικούς ή λειτουργικούς οργανισμούς. Οι οικουμενικοί ειδικοί ή λειτουργικοί διακρίνονται σε (α) οργανισμούς της οικογένειας του ΟΗΕ, όπως ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για τη Μόρφωση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό (UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), (β) σε συνεργαζόμενους με τον ΟΗΕ οργανισμούς, όπως ο Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας ή (γ) άλλους ανεξάρτητους ειδικούς οργανισμούς όπως είναι το Διεθνές Συμβούλιο Σίτου.

Παγκόσμιος Οργανισμός είναι αυτός ο οποίος έχει παγκόσμια γεωγραφική έκταση αλλά σε αυτόν μπορούν να συμμετέχουν μόνο τα κράτη που διαθέτουν κάποια συγκεκριμένη ιδιότητα, ανάλογα με το αντικείμενο και τον σκοπό του συγκεκριμένου οργανισμού (π.χ. ισλαμικές γώρες ή γώρες που εξάγουν πετρέλαιο).

Περιφερειακός Οργανισμός ονομάζεται αυτός στον μετέχουν ή μπορούν να μετέχουν μόνο κράτη μίας ορισμένης γεωγραφικής περιοχής και συνδέονται με κοινά προβλήματα, συμφέροντα, αξίες κτλ). Τέτοιοι Οργανισμοί είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση ή η Οικονομική Συνεργασία του Εύξεινου Πόντου.

Ένας περιφερειακός οργανισμός μπορεί να απαρτίζεται από μία μικρή ομάδα χωρών ή από όλα τα κράτη μίας Ηπείρου.

Γενικά περί Διεθνών Οργανισμών – Ταξινόμηση με βάση το μέγεθος και τον τύπο της ασκούμενης εξουσίας

Υπερεθνικός Οργανισμός όταν η χωριστή νομική του προσωπικότητα έχει τη δύναμη να επιβάλλει τις αποφάσεις του στα κράτη μέλη αλλά και στα επιμέρους φυσικά και νομικά πρόσωπα των κρατών μελών παρακάμπτοντας την εσωτερική έννομη τάξη τους ή υποχρεώνοντας αυτή να συμμορφώνεται. Στους υπερεθνικούς οργανισμούς τα κράτη εκχωρούν βασικές τους αρμοδιότητες είτε εν όλω είτε εν μέρει. Η εκχώρηση των αρμοδιοτήτων αυτών γίνονται στη βάση μίας **συνθήκης**. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου οργανισμού είναι η Ε.Ε.

Διακυβερνητικός Οργανισμός είναι αυτός που έχει μικρότερη η μηδενική άμεση επιβολή στην εσωτερική έννομη τάξη των κρατών. Οι εξουσίες τους και οι αρμοδιότητές τους συνήθως εξαντλούνται σε «διατύπωση γνώμης» ή «συμβουλής» ή «παρότρυνσης» αλλά όχι σε υποχρεωτική τους επιβολή. Τα κράτη μέλη διατηρούν σχεδόν το σύνολο της εξουσίας τους στη λήψη αποφάσεων, αφήνοντας στα όργανα του διεθνούς οργανισμού διαχειριστικές και λιγότερο σημαντικές αποφάσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου οργανισμού είναι ο ΟΟΣΑ αλλά και το ΝΑΤΟ.

ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ	ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ
Παραχώρηση κρατικών αρμοδιοτήτων	Διατήρηση των κρατικών αρμοδιοτήτων στα χέρια των Κ-μ
Δημιουργία κοινών πολιτικών στους παραχωρημένους τομείς	Οι εθνικές πολιτικές συντονίζονται
Πλειοψηφία στη λήψη των αποφάσεων	Ομοφωνία
Ισχυρές νομικές δεσμεύσεις	Πολιτικές δεσμεύσεις
Ισχυρός δικαστικός έλεγχος	Πολιτικός έλεγχος

Γενικά περί Διεθνών Οργανισμών – Ταξινόμηση με βάση τη φύση των κρατών που συμμετέχουν

Διακυβερνητικός Οργανισμός όταν μέλη του είναι κράτη (όλοι οι προαναφερόμενοι)

Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου οργανισμού είναι η Ε.Ε.

Μη κυβερνητικός Διεθνής Οργανισμός όταν είναι διεθνής οργανισμός ο οποίος έχει ιδρυθεί και μέλη του είναι ιδιωτικοί δρώντες. Συνήθως είναι μη κερδοσκοπικοί και το αντικείμενό τους είναι ανθρωπιστικό, εκπαιδευτικό, επιστημονικό κ.λπ. (π.χ. Greenpeace)

Σε ποιους οικονομικούς οργανισμούς θα αναφερθούμε;

- Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
- Παγκόσμια Τράπεζα
- Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου
- Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
- Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο –International Monetary Fund (IMF)

- Το ΔΝΤ συστάθηκε τον Δεκέμβριο του **1945**, με 29 υπογραφές χωρών στο καταστατικό του, όμως, ουσιαστικά άρχισε να λειτουργεί την **1η Μαρτίου του 1947**.
- Πρωταρχικός σκοπός του ΔΝΤ είναι η **διασφάλιση της σταθερότητας στο διεθνές νομισματικό σύστημα** (το σύστημα συναλλαγματικών ισοτιμιών και διεθνών πληρωμών).
- Το Δ.Ν.Τ. διαθέτει σήμερα **189 κράτη μέλη**, δηλαδή η σύνθεσή του περιλαμβάνει σχεδόν όλο τον πλανήτη. Για να γίνει μέλος, μια χώρα πρέπει να κάνει αίτηση και στη συνέχεια να γίνει αποδεκτή από την πλειοψηφία των υπαρχόντων μελών.
- Τον Απρίλιο του 2016, το **Ναουρού** προσχώρησε στο Δ.Ν.Τ. και έγινε το **189ο μέλος** του.
- Η **Γαλλία** ήταν η **πρώτη χώρα** που έλαβε δάνειο από το Ταμείο τον Μάιο του 1947
- Τα **μέλη του αυξήθηκαν** στα τέλη του '50 και τη δεκαετία του '60 αφού αρκετές αφρικανικές χώρες **ανεξαρτητοποιήθηκαν**. Η τάση διεύρυνσης «**πάγωσε**» κατά τη διάρκεια του **Ψυχρού Πολέμου**.
- **Μετά το 2012** στο πεδίο παρέμβασης του ΔΝΤ **προστέθηκαν** και ζητήματα μακροοικονομικής και χρηματοοικονομικής σταθερότητας που έχουν επίδραση στην παγκόσμια οικονομική σταθερότητα.

Στόχοι του ΔΝΤ

Οι συνοπτικοί στόχοι του ΔΝΤ είναι οι εξής:

- Η προώθηση της διεθνούς **νομισματικής συνεργασίας**.
- Η διευκόλυνση, η επέκταση και η ισόρροπη ανάπτυξη του **διεθνούς εμπορίου** και η συμβολή στη δημιουργία και διατήρηση υψηλών επιπέδων απασχόλησης και εισοδήματος.
- Η **προώθηση** σε διεθνές επίπεδο της **συναλλαγματικής σταθερότητας** και τάξης.
- Η υποβοήθηση της **δημιουργίας ενός πολυμερούς συστήματος διεθνών πληρωμών** για τις τρέχουσες συναλλαγές των κρατών μελών.
- Ο βαθμιαίος **περιορισμός** μέχρι την τελική κατάργηση των **νομισματικών και συναλλαγματικών περιορισμών** που εμποδίζουν την ομαλή διεξαγωγή και ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.
- Ο **περιορισμός** τόσο του βαθμού όσο και της χρονικής διάρκειας των σοβαρών **ανισορροπιών στα ισοζύγια** των κρατών μελών.
- Η **εδραίωση της εμπιστοσύνης των κρατών μελών** του μέσω της προσωρινής διάθεσης πόρων του ΔΝΤ στα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν επείγουσες συναλλαγματικές ή άλλες ανάγκες που αφορούν στα ισοζύγια πληρωμών τους.

Βασικές λειτουργίες του ΔΝΤ

- Εποπτεία
- Δανεισμός
- Παροχή Τεχνικής Βοήθειας

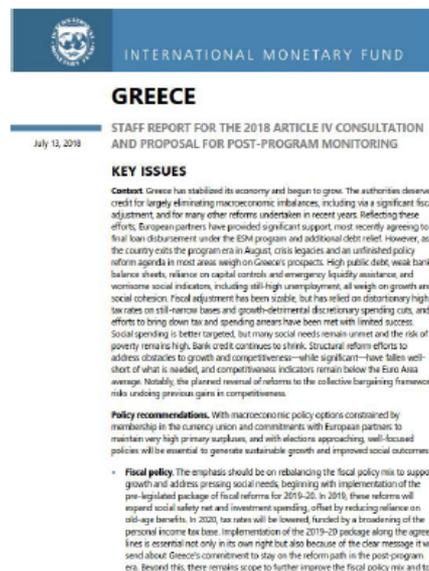
Εποπτεία

Εποπτική λειτουργία: Κάθε χώρα που συμμετέχει στο ΔΝΤ αποδέχεται την υποχρέωση να θέσει την οικονομική και χρηματοοικονομική πολιτική της σε αυστηρό έλεγχο από τη διεθνή κοινότητα.

- Από την πλευρά του, το ΔΝΤ βάσει του καταστατικού του **επιβλέπει το διεθνές νομισματικό σύστημα** ώστε να διασφαλίζει την αποτελεσματική λειτουργία του και τη συμμόρφωση κάθε μέλους με τη δέσμευση που έχει αναλάβει βάσει του Άρθρου IV, να εφαρμόζει πολιτικές που διατηρούν την εγχώρια και διεθνή σταθερότητα.
- Έτσι, το ΔΝΤ παρακολουθεί και αξιολογεί τις εξελίξεις και τις πολιτικές σε εγχώριο, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.
- Ταυτόχρονα, το ΔΝΤ προειδοποιεί για τους πιθανούς κινδύνους που μπορεί να επηρεάσουν την παγκόσμια οικονομική σταθερότητα και συμβουλεύει τα κράτη-μέλη του για τις αναγκαίες πολιτικές προσαρμογής.

Εποπτεία ανά χώρα: Αφορά στην παρακολούθηση της οικονομίας και των πολιτικών της εκάστοτε χώρας και την αξιολόγηση μέσω εκθέσεων και αναλύσεων.

- Περιλαμβάνει την επίσημη «ετήσια επίσκεψη» επιτροπής οικονομολόγων του ΔΝΤ σε κάθε χώρα μέλος με σκοπό τη συζήτηση της οικονομικής πολιτικής της χώρας και τη συλλογή χρηματοοικονομικών πληροφοριών.
- Στο πλαίσιο αυτό διενεργούνται συζητήσεις με την κυβέρνηση και τα μέλη της Κεντρικής Τράπεζας.
- Επιπλέον, το προσωπικό αξιολογεί τις τιμές συναλλάγματος των κρατών-μελών για να διασφαλίσει ότι είναι γενικά κατάλληλες (αν το νόμισμα είναι υποτιμημένο ή υπερτιμημένο).
- Σε αυτή τη βάση, το ΔΝΤ προσφέρει συμβουλές για πολιτικές ώστε να προωθήσει τη μακροοικονομική και εξωτερική σταθερότητα, με βάση την εμπειρία των κρατών-μελών.
- Όταν ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία το ΔΝΤ συντάσσει μία έκθεση η οποία υποβάλλεται στο Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ και αναλύεται. Μετά την ανάλυσή της συντάσσεται από τον πρόεδρο του μία νέα έκθεση η οποία αποστέλλεται στην κυβέρνηση της χώρας που επιτηρήθηκε.
- Στο πλαίσιο της εποπτείας το ΔΝΤ συντάσσει για κάθε χώρα μία σειρά από εκθέσεις, μελέτες, κείμενα κτλ τα οποία δημοσιεύσει.

Δανεισμός

Χρηματοδοτική λειτουργία: Το ΔΝΤ παρέχει στις χώρες-μέλη δάνεια, συνοδευόμενα από πρόγραμμα πολιτικών που εφαρμόζει σε στενή συνεργασία με την κυβέρνηση της χώρας.

- Πρόκειται για την πιο σημαντική λειτουργία του ΔΝΤ. Μέσω αυτής το ΔΝΤ **παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να δανειστούν συνάλλαγμα προκειμένου να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν ενδεχόμενες ανισορροπίες στο ισοζύγιο πληρωμών τους.** Έτσι δίνεται η δυνατότητα στα κράτη να επανακτήσουν τα διεθνή αποθεματικά τους, να σταθεροποιήσουν το νόμισμά τους και να βελτιώσουν την οικονομία τους.
- Η δανειοδότηση μίας χώρας από το ΔΝΤ **διαφέρει από το δανεισμό άλλων οργανισμών** που χρηματοδοτούν **συγκεκριμένα έργα** με κύριο στόχο την οικονομική αναδιάρθρωση ή τον ανασχεδιασμό συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας προκειμένου για αναπτυξιακούς σκοπούς (π.χ. προγράμματα της Παγκόσμιας Τράπεζας).
- Το ΔΝΤ **έχει μία πιο ολιστική προσέγγιση** και παρέχει χρηματοδότηση στις κυβερνήσεις των κρατών μελών του με σκοπό τη **γενική στήριξη μιας οικονομίας** σε συνδυασμό πάντα με την εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών από αυτά.
- Τα υποψήφια προς δανειοδότηση κράτη μέλη **οφείλουν να τηρούν συγκεκριμένους κανόνες και πολιτικές (Αρχή της Αιρεσιμότητας)** και να διασφαλίζουν ότι θα επιστρέψουν το κεφάλαιο του δανείου (και τον ευνοϊκά χαμηλό τόκο).

- Κατόπιν αιτήματος μιας χώρας-μέλους, οι πόροι του ΔΝΤ διατίθενται βάσει δανειακού διακανονισμού, ο οποίος μπορεί, **ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο δανειοδοτικό μέσο, να καθορίζει τις οικονομικές πολιτικές και τα μέτρα που έχει συμφωνήσει να εφαρμόσει μια χώρα για την επίλυση του προβλήματος του ισοζυγίου πληρωμών.**
- Το πρόγραμμα οικονομικής πολιτικής που θα εφαρμοστεί αποτυπώνεται σε μια «**Επιστολή Προθέσεων**» (Letter of Intent) και περιγράφεται λεπτομερώς στο συνημμένο «**Μνημόνιο Συναντίληψης**» (Memorandum of Understanding, MoU)
- Όταν η συμφωνία εγκριθεί από το Συμβούλιο, **το δάνειο συνήθως παρέχεται σε σταδιακές δόσεις** κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του προγράμματος.
- Μόλις εγκριθεί μια συμφωνία από το Διοικητικό Συμβούλιο, **οι πόροι του ΔΝΤ αποδεσμεύονται σε σταδιακές δόσεις** καθώς υλοποιείται το συμφωνημένο πρόγραμμα οικονομικής πολιτικής.

Τεχνική Βοήθεια

Τεχνική βοήθεια. Αφορά σε παροχή τεχνογνωσίας με στόχο να δημιουργήσουν οι χώρες αποτελεσματικές πολιτικές στο δημοσιονομικό τομέα, στον τραπεζικό, στην εξαγωγή στατιστικών στοιχείων κ.λπ.

Το ΔΝΤ υποστηρίζει τα κράτη-μέλη του προσφέροντάς τους τεχνική βοήθεια δηλαδή βοηθώντας τα να σχεδιάσουν νέες οικονομικές πολιτικές και να διαχειριστούν τις οικονομικές τους σχέσεις πιο αποδοτικά ενδυναμώνοντας τη θεσμική ικανότητά τους.

- Η **τεχνική βοήθεια είναι μία συνέχεια της εποπτικής λειτουργίας του ΔΝΤ** και υλοποιείται μέσω **ανεπίσημων και επίσημων προτάσεων** γνώμης, συμβουλών κτλ.
- Οι **προτάσεις αυτές εξειδικεύονται κατά τομείς** της γενικότερης πολιτικής όπως η δημοσιονομική και η νομισματική πολιτική, ο σχεδιασμός η εποπτεία και ρύθμιση των τραπεζικών και χρηματοπιστωτικών συστημάτων, το νομοθετικό πλαίσιο και τις μακροοικονομικές στατιστικές.
- Το ΔΝΤ παρέχει τη συμβουλευτική και τεχνική του βοήθεια με διάφορους τρόπους όπως με **αποστολές προσωπικού** μικρής διάρκειας, με **επιχώρια τοποθέτηση ειδικών επιστημόνων** στην κυβέρνηση των κρατών μελών, με **τεχνικές και διαγνωστικές εκθέσεις**, με εκπαιδευτικά μαθήματα, σεμινάρια κ.λπ.

Χρηματοδοτικά εργαλεία του ΔΝΤ

Το ΔΝΤ διαθέτει μία ευρεία γκάμα από χρηματοδοτικά εργαλεία αυτά είναι:

Τα **Ειδικά Τραβηχτικά Δικαιώματα** (Special Drawing Rights – SDR) είναι ένα διεθνές αποθεματικό περιουσιακό στοιχείο, το οποίο δημιουργήθηκε από το ΔΝΤ το 1969, ως εναλλακτική μορφή των υφιστάμενων επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων των χωρών-μελών του.

- Τα SDR δεν είναι νόμισμα αλλά αποτελούν λογιστική καταχώριση και αντιπροσωπεύουν απαίτηση για συναλλαγματικά αποθέματα νομισμάτων των χωρών-μελών του ΔΝΤ) με τα οποία μπορούν να ανταλλάγουν.
- Η συναλλαγματική τους **ισοτιμία** με τα υπόλοιπα νομίσματα προκύπτει από **τη στάθμιση των ισοτιμιών ενός «καλαθιού» βασικών νομισμάτων** (Δολάριο, Ευρώ, Γεν, Στερλίνα και Γουάν).
- Τα SDR **κατανέμονται στα κράτη μέλη ανάλογα με τη συμμετοχή τους (ποσόστωση)** στο κεφάλαιο του ΔΝΤ η οποία καθορίζονται σύμφωνα με ορισμένα κριτήρια όπως ο βαθμός συμμετοχής της στο διεθνές εμπόριο, το επίπεδο ανάπτυξής της και η χρήση του νομίσματός της στις διεθνείς συναλλαγές.
- Ένα κράτος (δε **χρησιμοποιούνται σε ιδιωτικές εμπορικές συναλλαγές** αλλά μόνο μεταξύ κυβερνήσεων και νομισματικών αρχών) μπορεί να κάνει **χρήση των SDR για την πληρωμή οφειλής σε ένα άλλο κράτος**. Αυτό γίνεται με **λογιστική εγγραφή** στα βιβλία του ΔΝΤ και μεταφορά SDR από την οφειλέτρια χώρα σε αυτή που έχει αξίωση οφειλής.
- Το ΔΝΤ επιδιώκει οι χώρες να **επαναφέρουν το ισοζύγιο του λογαριασμού τους σε SDR** στην αρχική του κατάσταση γι' αυτό και επιβαρύνει με τόκους τις χώρες που δεν έχουν ισοσκελίσει το ισοζύγιο SDR τους.

- Τα **SDR** δημιουργήθηκαν για να **συμπληρώσουν τα υπάρχοντα επίσημα αποθεματικά των συναλλαγματικών διαθεσίμων των κρατών μελών** ώστε να υποστηρίξουν το σύστημα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton-Woods καθώς μπορούν να ανταλλάγουν με νομίσματα.
- Τα SDR χρησιμοποιήθηκαν για **βραχυχρόνιο δανεισμό** των κρατών σε **περιπτώσεις ανάγκης προσαρμογής** του ισοζυγίου πληρωμών και προβλεπόταν η **εξόφληση** σε μικρό διάστημα **3 έως 5 ετών**.
- Εκτός από το ρόλο τους ως **συμπληρωματικού αποθεματικού στοιχείου**, τα SDR **χρησιμεύουν ως λογιστική μονάδα του ΔΝΤ** και ορισμένων άλλων διεθνών οργανισμών.
- Ωστόσο, μετά την **κατάρρευση του Bretton-Woods** η αξία των νομισμάτων καθορίζεται από το σύστημα ελεύθερα κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών.
- Επιπλέον, η ανάπτυξη των διεθνών αγορών κεφαλαίου (capital markets) **διευκόλυνε τον δανεισμό φερέγγυων κυβερνήσεων**.
- Οι εξελίξεις αυτές περιόρισαν την ανάγκη και τη σημασία των Ειδικών Τραβηκτικών Δικαιωμάτων.

Προϋποθέσεις χρηματοδοτικής βοήθειας από το ΔΝΤ

- Όταν ένα κράτος δανείζεται από το ΔΝΤ **συμφωνεί να προσαρμόσει τις οικονομικές του πολιτικές** για να ξεπεράσει τα προβλήματα που το οδήγησαν στην αναζήτηση χρηματοδότησης.
- Αυτές οι δεσμεύσεις συμπεριλαμβανομένων των ειδικών όρων αιρεσιμότητας περιλαμβάνονται **στην επιστολή προθέσεων του κράτους καθώς και στο μνημόνιο** που τη συνοδεύει.
- Οι δεσμεύσεις αυτές αφορούν στη **λήψη κατάλληλων μέτρων** ώστε να αντιμετωπιστούν οι **περιστασιακές ή εγγενείς αδυναμίες** της οικονομίας της δανειζόμενης χώρας.

Η αιρεσιμότητα καλύπτει τόσο το σχεδιασμό των προγραμμάτων που υποστηρίζονται από το ΔΝΤ, δηλαδή τις μακροοικονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές, όσο και τα ειδικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των στόχων που ορίζει η χώρα σε συνεργασία με το ΔΝΤ. Η **χρησιμότητα της αιρεσιμότητας** έγκειται κυρίως στα παρακάτω:

- Σε αρκετές περιπτώσεις οι «αναγκαίες» **μεταρρυθμίσεις δεν είναι αρεστές από τις κυβερνήσεις** των δανειζομένων χωρών και δε θα εφαρμοζόταν αν δεν υπήρχε ανάγκη χρηματοδοτικής βοήθειας.
- Επιχειρείται η διασφάλιση ότι τα **δανειζόμενα κεφάλαια** θα δαπανηθούν προς τη σωστή κατεύθυνση με τον πιο **αποδοτικό τρόπο** και δε θα υπάρχουν σπατάλες και καταχρήσεις.
- Επιχειρείται η **αντιμετώπιση ενδεχομένων χρονικών ασυνεπειών** στην εφαρμογή των μέτρων από την πλευρά της δανειζόμενης χώρας.

Τα κριτήρια-προϋποθέσεις τα οποία περιλαμβάνει η αιρεσιμότητα του εκάστοτε προγράμματος του ΔΝΤ θα μπορούσαν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής:

- **Πρότερες ενέργειες** (prior actions) είναι **μέτρα** τα οποία το κράτος συμφωνεί να λάβει **προτού η εκτελεστική επιτροπή του ΔΝΤ εγκρίνει τη χρηματοδότηση**. Τα μέτρα αυτά διασφαλίζουν ότι υπάρχει η κατάλληλη υποδομή ώστε να πετύχει το πρόγραμμα χρηματοδότησης. Τέτοιες πρότερες ενέργειες μπορεί να είναι η κατάργηση των ελέγχων των τιμών, η έγκριση προϋπολογισμού με προσαρμοσμένο το δημοσιονομικό πλαίσιο στις ανάγκες του προγράμματος ή η διατήρηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας σε ένα επίπεδο.
- **Κριτήρια απόδοσης** (PCs) είναι συγκεκριμένες και μετρήσιμες προϋποθέσεις που **πρέπει να πληρούνται για την εκταμίευση μίας δόσης**. Υπάρχουν δύο είδη κριτηρίων τα ποσοτικά και τα διαρθρωτικά.
 - Ποσοτικά κριτήρια** τα οποία συνήθως αναφέρονται σε μακροοικονομικές μεταβλητές όπως τα συναλλαγματικά διαθέσιμα, τα δημοσιονομικά ελλείμματα και ο εξωτερικός δανεισμός.
 - Διαρθρωτικά κριτήρια αναφοράς** (structural benchmarks) τα οποία είναι μεταρρυθμιστικά μέτρα κρίσιμα για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος και προορίζονται ως δείκτες για την αξιολόγηση κατά την αναθεώρηση. Διαφέρουν ανάλογα με τα προγράμματα και αφορούν σε δομικές αλλαγές που πρέπει να γίνουν στην οικονομία του κράτους όπως η απελευθέρωση της ενέργειας, του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης του χρηματοοικονομικού τομέα.

- **Ενδεικτικοί στόχοι (indicative targets)** Οι ενδεικτικοί στόχοι είναι ουσιαστικά κριτήρια απόδοσης τα οποία δεν ορίζονται με την ίδια αυστηρότητα. Μπορεί να τεθούν παράλληλα και συμπληρωματικά με τα ποσοτικά κριτήρια ή και αυτόνομα εξαιτίας ενδεχόμενης αβεβαιότητας με εξέλιξη των οικονομικών τάσεων.
- **Απαλλαγή (waiver)** περίπτωση μη τήρησης ενός κριτηρίου το Εκτελεστικό Συμβούλιο μπορεί να εγκρίνει μία επίσημη απαλλαγή προκειμένου να καταστεί δυνατή η ολοκλήρωση της αξιολόγησης. Αυτό γίνεται όταν το Συμβούλιο είναι πεπεισμένο ότι το πρόγραμμα θα εφαρμοστεί οπωσδήποτε με επιτυχία είτε επειδή η απόκλιση ήταν ήσσονος σημασίας είτε προσωρινή ή επειδή οι αρχές της χώρας έχουν λάβει ή θα λάβουν τις απαραίτητες διαρθρωτικές ενέργειες.
- Βασικό στοιχείο της χρηματοδοτικής βοήθειας του ΔΝΤ είναι η **αξιολόγηση των προγραμμάτων κατά τη διάρκεια υλοποίησης** του και η παρουσίαση της προόδου στο Εκτελεστικό Συμβούλιο.

Πόροι-Κεφάλαια του ΔΝΤ

Από το 2016 τα SDR έχουν διπλασιαστεί.

Οι πόροι του ΔΝΤ προέρχονται από:

- **εισφορές των κρατών μελών σε ποσοτώσεις** (477 δις SDR – 692 δις \$)
- **πιστωτικές συμφωνίες** του ΔΝΤ με ομάδες χωρών και οργανισμών (182 δις SDR - 264 δις \$)
- **διμερείς συμφωνίες δανεισμού** μεταξύ του ΔΝΤ και κρατών μελών (316 δις SDR – 460 δις \$).

Παρεμβάσεις ΔΝΤ

Το ΔΝΤ έχει παίξει καθοριστικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομία από το τέλος του Β' ΠΠ και συνέβαλε στην εξέλιξη της παγκόσμιας οικονομίας έως σήμερα:

- **Περίοδος συνεργασίας και ανοικοδόμησης (1944-1971).** Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, το ΔΝΤ επιδίωκε την αντιμετώπιση προκλήσεων που σχετίζονταν με τη **σταθερότητα του διεθνούς νομισματικού συστήματος** και των συναλλαγματικών ισοτιμιών.
- **Μεταβατική περίοδος μετά το τέλος του συστήματος του Bretton Woods (1972-1981).** Μετά το τέλος του συστήματος των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών το 1971, οι χώρες ήταν ελεύθερες να επιλέξουν το συναλλαγματικό σύστημα που θα ακολουθούσαν. Βασική λειτουργία του ΔΝΤ κατά την περίοδο αυτή ήταν η αντιμετώπιση των επιπτώσεων των πετρελαϊκών κρίσεων του 1973-1974 και του 1979.
- **Περίοδος χρέους και μεταρρυθμίσεων (1982-1989).** Εκείνη την περίοδο, το ΔΝΤ βοήθησε τις χώρες να συντονιστούν για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του διεθνούς νομισματικού συστήματος.
- **Περίοδος κοινωνικών αλλαγών στην Ανατολική Ευρώπη και στην Ασία (1990-2004).** Το ΔΝΤ διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο, βοηθώντας τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης στη **μετάβασή τους από τον κεντρικό σχεδιασμό στην οικονομία της αγοράς.**
- **Παγκοσμιοποίηση και κρίση (2005-σήμερα).** Οι οικονομικές κρίσεις της δεκαετίας του 1990 και η **κρίση που ξέσπασε το 2007/8** έδωσαν έναν νέο παρεμβατικό ρόλο στο ΔΝΤ και δημιούργησαν νέες προκλήσεις για το ΔΝΤ. Από το 2006 και έπειτα το ΔΝΤ επιχείρησε να απαντήσει στην κριτική που δέχθηκε προσπαθώντας να ενισχύσει τον ρόλο των αναπτυσσομένων κρατών στις διαδικασίες χάραξης πολιτικών.

.....και στην Ευρώπη

- Ως αντίδραση στην κρίση του 2008, το ΔΝΤ το **2009 ενίσχυσε τη δανειοδοτική του ικανότητα** και ενέκρινε μια σημαντική αναθεώρηση των μηχανισμών οικονομικής στήριξης με πρόσθετες μεταρρυθμίσεις που εγκρίθηκαν το 2010 και το 2011.
- Αυτές οι αλλαγές **ενίσχυσαν την εργαλειοθήκη του ΔΝΤ** για την πρόληψη των κρίσεων ενώ **αυξήθηκαν και οι διαθέσιμοι δανειακοί πόροι** για τις χώρες χαμηλού εισοδήματος.
- Στο πλαίσιο αυτό **από το 2016, οι ποσοτώσεις των κρατών καθώς και η πρόσβασή τους στα δανειοδοτικά μέσα του ΔΝΤ αυξήθηκαν** σημαντικά.
- Επεκτάθηκε η **εφαρμογή των μηδενικών επιτοκίων** σε αρκετά δανειοδοτικά μέσα.
- Οι χώρες με χαμηλό εισόδημα μπορούν να δανειστούν με ευνοϊκούς όρους μέσω των δυνατοτήτων που προβλέπονται στο πλαίσιο του προγράμματος για τη μείωση της φτώχειας και την ανάπτυξη (Poverty Reduction and Growth Trust, PRGT).
- Το Ταμείο έχει θεσπίσει **διαδικασίες έκτακτης ανάγκης** για την παροχή χρηματοδότησης σε σύντομο χρονικό διάστημα. Ο **Μηχανισμός Χρηματοδότησης Έκτακτης Ανάγκης** (Emergency Financing Mechanism, EFM) χρησιμοποιήθηκε το 1997 κατά τη διάρκεια της ασιατικής κρίσης, το 2001 για την Τουρκία, το 2008-09 για την Αρμενία, τη Γεωργία, την Ουγγαρία, την Ισλανδία, τη Λετονία, το Πακιστάν και την Ουκρανία και το 2010-13 για την Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Πορτογαλία και την Κύπρο.

- Το 1976 το ΔΝΤ δάνεισε 3,9 δις \$ την κυβέρνηση του **Ηνωμένου Βασιλείου** για να αντιμετωπίσει τάσεις υποτίμησης της στερλίνας.
- Η παρουσία του ΔΝΤ στην Ευρώπη **πριν την κρίση** αφορούσε κυρίως σε τεχνική και χρηματοδοτική βοήθεια στις **μεταβατικές οικονομίες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης** μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης. Μέχρι και την κρίση το ΔΝΤ συνέχισε να στηρίζει κυρίως αυτές τις χώρες.
- Το Δ.Ν.Τ. χρηματοδότησε την **Ισλανδία** όταν κατέρρευσε το τραπεζικό της σύστημα στα τέλη του 2008.
- Στο διάστημα 2010-2012, τρία μέλη της ζώνης του Ευρώ **η Πορτογαλία, η Ελλάδα και η Ιρλανδία** – κατέφυγαν επίσης στο ΔΝΤ.
- Το ΔΝΤ είχε ενεργό ρόλο παρέχοντας τεχνική βοήθεια και στην ανακεφαλαιοποίηση των **ισπανικών τραπεζών**.

Ο δανεισμός των ευρωπαϊκών χωρών γίνεται συνδυαστικά από το το ΔΝΤ και την ίδια την ΕΕ ενώ η εποπτεία και η παρακολούθηση των προγραμμάτων γίνεται από την «**Τρόικα**» η οποία απαρτίζεται από τρία θεσμικά όργανα:

- **την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Κομισιόν)**
- **την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)**
- **το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ)**

Συμμετοχή-Λήψη Αποφάσεων

Σε αντίθεση με τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, όπου κάθε χώρα έχει μία ψήφο, η λήψη αποφάσεων στο ΔΝΤ σχεδιάστηκε να αντικατοπτρίζει τις σχετικές θέσεις των χωρών μελών της στην παγκόσμια οικονομία.

Μετά την προσχώρηση, στο μέλος του Δ.Ν.Τ. ανατίθεται μία **ποσόστωση** (quota) η οποία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο σχετικό μέγεθος που διαθέτει η οικονομία του σε σχέση με την παγκόσμια οικονομία. Η σύνθεση του Δ.Ν.Τ. που συμφωνήθηκε το Νοέμβριο του 2010, σε μια αναμόρφωση του συστήματος ποσοστώσεων, αντικατοπτρίζει την εξέλιξη της παγκόσμιας οικονομικής πραγματικότητας και ιδιαίτερα την αύξηση του σχετικού βάρους των σημαντικότερων αναδυομένων αγορών στην παγκόσμια οικονομία.

Member	QUOTA		Governor Alternate	VOTES	
	Millions of SDRs	Percent of Total ¹		Number ²	Percent of Total ¹
Uganda ³	361.0	0.08	Matia Kasajja <i>E. Tumusiime-Mutebile</i>	5,075	0.10
Ukraine ³	2,011.8	0.42	Yakiv Smolii <i>Oksana Markarova</i>	21,583	0.43
United Arab Emirates ³	2,311.2	0.49	Mubarak Rashed Al Mansoori <i>Obaid Humaid Al Tayer</i>	24,577	0.49
United Kingdom ³	20,155.1	4.24	Philip Hammond MP <i>Mark Carney</i>	203,016	4.03
United States ³	82,994.2	17.46	Steven T. Mnuchin <i>Vacant</i>	831,407	16.52
Uruguay ³	429.1	0.09	Danilo Astori <i>Mario Bergara</i>	5,756	0.11
Uzbekistan ³	551.2	0.12	Jamshid Kuchkarov <i>Mamarizo Nurmuratov</i>	6,977	0.14

Το σύστημα των ποσοτώσεων (Quotas)

Η ποσόστωση ενός μέλους οριοθετεί τις βασικές πτυχές της οικονομικής και οργανωτικής του σχέσης με το Δ.Ν.Τ. η οποία περιλαμβάνει:

Τις συνδρομές: Η ποσόστωση εγγραφής ενός μέλους ορίζει το ανώτατο ποσό των χρηματοδοτικών πόρων που το κράτος μέλος είναι υποχρεωμένο να παρέχει προς το Δ.Ν.Τ. Κάθε μέλος οφείλει να καταβάλει ολόκληρη τη συνδρομή του κατά την ένταξή του μέχρι 25% πρέπει να δοθεί στο Δ.Ν.Τ. σε Ειδικά Τραβηχτικά Δικαιώματα (SDR) ή σε ευρέως αποδεκτό νόμισμα (όπως το δολάριο, το ευρώ, το γιεν, η στερλίνα), ενώ το υπόλοιπο ποσό καταβάλλεται στο δικό του νόμισμα.

Το Δικαίωμα Ψήφου και την επιρροή του: Η ποσόστωση καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την εκλογική δύναμη ενός μέλους στις αποφάσεις του Δ.Ν.Τ. Κάθε μέλος διαθέτει τις βασικές ψήφους και μία πρόσθετη ψήφο για κάθε 100.000 Ειδικά Τραβηχτικά Δικαιώματα της ποσόστωσης.

Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση: Το ύψος της χρηματοδότησης που μπορεί ένα μέλος να λάβει από το Δ.Ν.Τ. εξαρτάται από την ποσόστωση του. Ένα μέλος μπορεί να δανειστεί μέχρι το 200% της ποσόστωσής του κάθε έτος και 600% συνολικό.

Οι χορηγήσεις Ειδικών Τραβηχτικών Δικαιωμάτων (SDR): Τα SDR αποτελούν τη λογιστική μονάδα του ΔΝΤ, που χρησιμοποιείται ως διεθνές αποθεματικό. Το μερίδιο των γενικών SDR ενός μέλους είναι καθορισμένο σε αναλογία με την ποσόστωσή του.

Κριτική στο ΔΝΤ

- **Η ισχύς του ΔΝΤ έχει ατονήσει:** Το ΔΝΤ μπορούσε να λειτουργήσει πολύ πιο αποτελεσματικά εντός του συστήματος σταθερών ισοτιμιών του Bretton Woods. Από τη στιγμή που οι ισοτιμίες αφέθηκαν ελεύθερες οι κρίσεις είναι πολύ μεγαλύτερες σε ένταση και το ΔΝΤ αδυνατεί να παρέμβει αποτελεσματικά. Η σημερινή οικονομική κρίση, από τη μεριά της, καταδεικνύει, για μία ακόμα φορά, ότι το Δ.Ν.Τ. απέτυχε στη αρχική αποστολή του, να προάγει την παγκόσμια σταθερότητα και να αντιδρά άμεσα στις οικονομικές κρίσεις, πριν κάνουν αισθητή την παρουσία τους
- **Έλλειμμα δημοκρατίας:** Η σύνδεση των ψήφων που διαθέτει η κάθε χώρα με την ποσόστωσή της δίνει μεγαλύτερη δύναμη στις ανεπτυγμένες οικονομίες και ειδικά στις ΗΠΑ ενώ οι αναπτυσσόμενες ακόμα και μετά τη μεταρρυθμιστική προσπάθεια του ΔΝΤ έχουν μειωμένη επιρροή.
- **Αντιαναπτυξιακές πολιτικές/ λιτότητα:** Από πολλούς οι πολιτικές του ΔΝΤ χαρακτηρίζονται ως αντιαναπτυξιακές. Οι περιοριστικές δημοσιονομικές πολιτικές που εφαρμόζει το ΔΝΤ οδηγούν σε μείωση του προϊόντος και της απασχόλησης σε οικονομίες που σε κάποιες περιπτώσεις βρισκόταν ήδη σε ύφεση επιτείνοντας έτσι το πρόβλημα. Η λιτότητα η οποία εφαρμόζεται στα προγράμματα του ΔΝΤ έχει ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στο βιοτικό επίπεδο των πολιτών. Οι επικριτές ισχυρίζονται επίσης ότι το ΔΝΤ είναι σε γενικές γραμμές απαθές ή και εχθρικό στις απόψεις τους για τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα εργατικά δικαιώματα. Η αντιπαράθεση αυτή έχει συμβάλει στη δημιουργία του κινήματος ενάντια στην παγκοσμιοποίηση.

- **Λάθος διαγνώσεις-συνταγές:** Ειδικότερα στο παρελθόν είχε κατηγορηθεί ότι αδυνατούσε να κατανοήσει την πολυπλοκότητα και τη διαφορετικότητα των κρίσεων. Αντιμετώπιζε όλες τις κρίσεις ως ενδογενείς και αδυνατούσε να διακρίνει τις ανισορροπίες που προκαλούνταν από εγγενείς παράγοντες των κρατών από εξωτερικά σοκ. Π.χ. ως απόρροια της πετρελαϊκής κρίσης του 1973 πολλές αναπτυσσόμενες χώρες αντιμετώπισαν ανισορροπίες στα ισοζύγια τρεχουσών συναλλαγών τους εξαιτίας της μεταβολής των όρων εμπορίου. Το ΔΝΤ σχεδίασε πρόγραμμα σταθεροποίησης παρόμοιο με αυτά που εφαρμοζόταν σε χώρες με προβλήματα αλόγιστων δημοσιονομικών πολιτικών. Παράδειγμα αποτελεί και η κρίση στην Ινδονησία το 1997¹¹ οποία ήταν μια σχετικά απλή περίπτωση κρίσης του τραπεζικού συστήματος. Αλλά με την επέμβαση του ΔΝΤ με λάθος μέτρα η κρίση εντάθηκε και επεκτάθηκε σε άλλες χώρες.
- **Γέννηση ανισοτήτων:** Η εφαρμογή των προγραμμάτων δεδομένου ότι εστιάζουν σε περιοριστικές δημοσιονομικές πολιτικές συρρικνώνουν το κοινωνικό κράτος εντείνοντας έτσι τις ανισότητες και διαλύοντας την κοινωνική συνοχή.
- **Υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος:** Σε αρκετές περιπτώσεις η εφαρμογή των προγραμμάτων του ΔΝΤ έχει οδηγήσει (σε αντίθεση με τη γραμμή του ΔΝΤ) σε καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος καθώς οι δανειζόμενες χώρες στρέφονται στην εντατική εκμετάλλευση των φυσικών τους πόρων (π.χ Έκουαδόρ).
- **Ροπή προς τον ακραίο οικονομικό φιλελευθερισμό:** Μία βασική κριτική στο ΔΝΤ είναι ότι έχει απομακρυνθεί πλήρως από την Κεϋνσιανή φιλοσοφία η οποία έδινε έμφαση στις αποτυχίες των αγορών και στο ρόλο της κυβέρνησης στη δημιουργία θέσεων εργασίας, αντικαταστάθηκε με την επωδό της δεκαετίας του 1980 για ελεύθερες αγορές και περιορισμό της κρατικής παρέμβασης. Ειδικότερα η εφαρμογή των μέτρων της αιρεσιμότητας στα προγράμματα του ΔΝΤ εξ ορισμού καθιστά τις φιλελεύθερες κυβερνήσεις πιο «αιρεστές» στο ΔΝΤ.
- **Δημιούργησε το υπόβαθρο των κρίσεων:** Η απελευθέρωση των κεφαλαιαγορών που προώθησε συστηματικά το ΔΝΤ συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στη δημιουργία των ασταθειών και των κρίσεων τις οποίες το ίδιο το ΔΝΤ καλείται να αντιμετωπίσει (Αντίφαση που έχει χαρίσει στο ΔΝΤ τον όρο "πυρομανής πυροσβέστης«).
- **Παραγκωνισμός των εθνικών κυβερνήσεων/ θεσμών:** Οι κυβερνήσεις και οι θεσμοί των δανειζόμενων χωρών θυσιάζουν την αυτονομία άσκησης πολιτικής προκειμένου να εγκριθούν και να υλοποιηθούν τα προγράμματα του ΔΝΤ. Το ΔΝΤ απαντά σε αυτή την κριτική επικαλούμενο την λεγόμενη ιδιοκτησία των προγραμμάτων, βάσει της οποίας οι κυβερνήσεις ζητούν τα μέτρα.
- **Εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων:** Συχνά μεγάλοι όμιλοι (κυρίως τραπεζικοί) μέσω της επιρροής που έχουν στις κυβερνήσεις μέλη του ΔΝΤ ή ακόμη και εντός της χώρας στην οποία εφαρμόζεται το πρόγραμμα, πιέζουν για εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων προς όφελός τους.

Παγκόσμια Τράπεζα – World Bank

Ο Όμιλος της Παγκόσμιας Τράπεζας

- Ο Όμιλος της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι μια ομάδα διεθνών οντοτήτων, με βασικό σκοπό την καταπολέμηση της φτώχειας και τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των λαών, δια μέσου της προώθησης **σταθερής οικονομικής ανάπτυξης**.
- Στη Συνδιάσκεψη του **Bretton Woods** το 1944 αποφασίστηκε παράλληλα με την ίδρυση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου η δημιουργία μίας Τράπεζας που θα ήταν επιφορτισμένη με την, μετά τις καταστροφές του Β ΠΠ, **ανουκοδόμησης** και περαιτέρω **ανάπτυξης** του παραγωγικού μηχανισμού της παγκόσμια οικονομίας.
- Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε η **Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης – International Bank for Reconstruction and Development**).
- Αποστολή της είναι η **παροχή χρηματοδότησης με ευνοϊκούς όρους σε αναπτυσσόμενες χώρες** για την υλοποίηση προγραμμάτων για τα οποία δε μπορούν να αντλήσουν χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα.
- Αυτό που ονομάζουμε Παγκόσμια Τράπεζα **αποτελείται από δύο οργανισμούς**. Τη **Διεθνή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (IBRD)** και τη **Διεθνή Αναπτυξιακή Ένωση (IDA)**.
- Αυτό που ονομάζουμε Όμιλος της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι ένα ακόμη ευρύτερο συγκρότημα αποτελούμενο από **πέντε οντότητες** με την καθεμία από αυτές να εξειδικεύεται σε συγκεκριμένους τομείς και κατηγορίες αποδεκτών της βοήθειας.

Όμιλος Παγκόσμιας Τράπεζας (WBG)

Παγκόσμια Τράπεζα (WB)

Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (IBRD)

Χορηγεί αναπτυξιακά δάνεια με επιτόκια αγοράς σε πιστοληπτικά αξιόπιστες χώρες, εγγυάται δάνεια και παρέχει αναλυτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Ένωση Διεθνούς Ανάπτυξης (IDA)

Χορηγεί άτοκα δάνεια σε μη αξιόπιστες πιστοληπτικά χώρες απέναντι στις χρηματαγορές,

Διεθνής Εταιρία Χρηματοδότησης (IFC)

Αναζητά κεφάλαια χρηματοδότησης αναπτυξιακών έργων στην ιδιωτική αγορά και αποτελεί τη μεγαλύτερη πηγή χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα των αναπτυσσόμενων χωρών.

Υπηρεσία Πολυμερούς Εγγύησης Επενδύσεων (MIGA)

Παρέχει εγγυήσεις για την πραγματοποίηση επενδύσεων

Διεθνές Κέντρο Διευθέτησης Επενδυτικών Διενέξεων (ICSID)

Διευκολύνει την επίλυση διαφορών γύρω από επενδύσεις μεταξύ των κυβερνήσεων και τα ξένων επενδυτών.

Η Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης - IBRD

- Η **Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης** (International Bank for Reconstruction and Development – **IBRD**) ήταν ο **πρώτος από τους θεσμούς του Ομίλου**, ιδρύθηκε το 1944 και η λειτουργία του άρχισε του το 1946.
- Σκοπός της είναι η **ανοικοδόμηση και ανάπτυξη των κρατών-μελών** της δια μέσου της διευκόλυνσης των επενδύσεων των κεφαλαίων για παραγωγικούς σκοπούς. Από το 1980 η Τράπεζα έχει χορηγήσει και δάνεια για την υποστήριξη προγραμμάτων ειδικών πολιτικών αλλαγών και θεσμικών μεταρρυθμίσεων.
- **Αρχικός σκοπός** της IBRD ήταν η χρηματοδότηση της **ανοικοδόμησης της Ευρώπης** μετά το Β' ΠΠ (το πρώτο δάνειο δόθηκε στη Γαλλία το 1947). Σταδιακά ο προσανατολισμός της **άλλαξε** προς τις **λιγότερο ανεπτυγμένες Χώρες**. Αυτό συνέβη γιατί η χρηματοδότηση της ανοικοδόμησης της Ευρώπης **ανελήφθη από τις ΗΠΑ** μέσω του σχεδίου Μάρσαλ (ως ανάσχεση της Σοβιετικής «Απειλής»)
- Χρησιμοποιώντας τα κεφάλαια της και σημαντικά ποσά που δανείζεται από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές, χορηγεί δάνεια που προορίζονται για τη **χρηματοδότηση έργων υποδομής, βιομηχανικών και αγροτικών επενδύσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες**. Μάλιστα, πολλοί από το **τεχνικό προσωπικό της Τράπεζας** παραμένουν στη δανειζόμενη χώρα για να **βοηθήσουν στην εφαρμογή των επενδυτικών σχεδίων**. Ταυτόχρονα προσφέρει εκτενείς στατιστικές πληροφορίες και εκθέσεις ερευνών που είναι διαθέσιμες στο κοινό.
- Σήμερα η IBRD έχει **189 κράτη μέλη** όσο και τα κράτη μέλη του ΔΝΤ (είναι **προϋπόθεση η ιδιότητα μέλους του ΔΝΤ**).

Αποστολή της Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης

- **Ανεύρεση χρηματικών κεφαλαίων** στη διεθνή κεφαλαιαγορά
 - **Διοχέτευση αυτών των κεφαλαίων** είτε στην απευθείας χρηματοδότηση συγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων που θα αυξάνουν και θα βελτιώνουν το υλικό και ανθρώπινο κεφάλαιο σε δημόσιο ή ιδιωτικό επίπεδο είτε στην παροχή εγγυήσεων για τη χρηματοδότηση από άλλες πηγές τέτοιων σχεδίων.
 - Παροχή γενικής και ειδικής **τεχνικής βοήθειας** σε επίπεδο επιστημονικού και εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.
- Δεν πρέπει να συγχέεται η IBRD με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης (European Bank for Reconstruction and Development - EBRD)

Οι πόροι της IBRD προέρχονται κυρίως από:

- το **κατατεθειμένο κεφάλαιο των μετόχων** της, δηλ. των κρατών μελών της.
- τις **διεθνείς χρηματαγορές**. Λόγω της εξαιρετικά υψηλής πιστοληπτικής της ικανότητας (AAA) έχει τη δυνατότητα να δανείζεται με ιδιαίτερα χαμηλό κόστος.
- την **απόδοση των μετοχών της** αφού όπως και άλλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί τοποθετεί τα κεφάλαιά της σε αξιόγραφα στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίου.
- έσοδα από ένα **μικρό περιθώριο κέρδους** από τα δάνεια που παρέχει.

Διεθνής Ένωση Ανάπτυξης – International Development Association IDA

Ο τρίτος θεσμός της Ομάδας της Τράπεζας είναι η **Διεθνής Ένωση Ανάπτυξης** (International Development Association IDA) που ιδρύθηκε το 1960 και σήμερα έχει 173 Κράτη-Μέλη. Οι **πιέσεις των χωρών του Νότου** εξαιτίας της **πληρωμής υψηλών επιτοκίων** στα δάνεια της Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης ώθησε στη **δημιουργία της Διεθνούς Ένωσης Ανάπτυξης**.

- Οι δυο θεσμοί (IBRD και IDA) είναι νομικά και χρηματοοικονομικά διακριτοί, όμως, οι **σχεδιασμοί των πολιτικών τους υιοθετούν τα ίδια κριτήρια**.
- Η IDA είναι προορισμένη ειδικά για να **χρηματοδοτεί οικονομικά προγράμματα** ή προγράμματα μεταρρυθμιστικά σε **χώρες που δεν είναι σε θέση, λόγω φτώχειας, να εξυπηρετηθούν από δάνεια της IBRD**.
- Η IDA επιβάλλει στα δάνεια της **μόνο ετήσιο διαχειριστικό κόστος** ύψους 0,7% του δανείου και υπολογίζεται ότι χορηγεί δάνεια ύψους 6 δις δολαρίων το χρόνο.
- Τα δάνεια είναι **μεγάλης διάρκειας** και μπορεί να φτάσουν σε διάρκεια **ακόμη και τα πενήντα χρόνια**, ενώ η εξόφλησή τους αρχίζει συνήθως μετά την πάροδο δεκαετίας
- Η **IDA** λόγω των ευνοϊκών όρων δανεισμού που παρέχει **δεν έχει τη δυνατότητα δανεισμού από τις κεφαλαιαγορές**. Η χρηματοδότηση **εξαρτάται από ανεφοδιασμούς που πραγματοποιούν κυβερνήσεις αναπτυσσόμενων χωρών κάθε τρία χρόνια**.
- Η διοίκηση ασκείται από τη διοίκηση της Παγκόσμιας Τράπεζας και το Συμβούλιο Κυβερνητών, οι Εκτελεστικοί Διευθυντές και ο Πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας αποτελούν *ex officio* και δικά της όργανα.

Διεθνής Εταιρεία Χρηματοδότησης – International Finance Corporation IFC

Η Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης ήταν ο μόνος θεσμός της Ομάδας της Τράπεζας έως ότου θεσπίστηκε η **Διεθνής Εταιρεία Χρηματοδότησης (International Finance Corporation - IFC)** το **1956** και σήμερα έχει 184 κράτη μέλη.

Στόχος της Διεθνούς Εταιρείας Χρηματοδότησης είναι η Χρηματοδοτική **υποστήριξη των ιδιωτικών επιχειρήσεων** που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ανάπτυξη, υπό μορφή **επενδύσεων χωρίς εγγύηση αποπληρωμής**, από τις ενδιαφερόμενες κυβερνήσεις των μελών, η προσφορά από κοινού επενδυτικών ευκαιριών, εγχωρίου και ξένου κεφαλαίου και αποτελεσματικής διοικητικής διαχείρισης, καθώς και η τόνωση της αύξησης του ιδιωτικού κεφαλαίου, εγχωρίου και ξένου, δια μέσου παραγωγικών επενδύσεων των χωρών-μελών.

Η Διεθνής Εταιρεία Χρηματοδότησης έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- **Δανειοδότηση ιδιωτικών επιχειρήσεων** σε λιγότερο αναπτυγμένες χώρες χωρίς κρατική εγγύηση.
- **Συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο** εταιρειών
- **Διαμεσολάβηση** μεταξύ εγχωρίων και αλλοδαπών εταίρων.
- **Επιδίωξη χρηματοδότησης των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών από τις εμπορικές τράπεζες.**

Η IFC Διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στην **κινητοποίηση συμπληρωματικών κεφαλαίων για επιχειρήσεις σε αναπτυσσόμενες χώρες από ιδιωτικές πηγές**, με τη μέθοδο των συγχρηματοδοτήσεων, συνεταιριστικών δανεισμών, ανάληψη και εγγύηση της ασφάλειας της αγοράς των αδιάθετων μετοχών (securities underwriting) κ.α.

Οι χρηματοδοτήσεις που χορηγεί είναι μικρότερης διάρκειας από αυτές της IBRD (7-12 έτη) ενώ τα επιτόκια που χρεώνει είναι αντίστοιχα εμπορικού επιπέδου.

Παρέχει, επίσης, **τεχνική βοήθεια και συμβουλές στους επιχειρηματίες και τις κυβερνήσεις, κυρίως** σε περιοχές ανάπτυξης και ιδιωτικοποίησης του κεφαλαίου αγοράς.

Αναπτύσσει τις γνώσεις της σε παγκόσμιο επίπεδο για να αντιμετωπιστούν οι μεγαλύτερες αναπτυξιακές προκλήσεις των επόμενων ετών - συμπεριλαμβανομένης της ανεργίας, της κλιματικής αλλαγής και της ασφάλειας των τροφίμων και των υδάτων.

Η IFC είναι **στενά συνδεδεμένη με την IBRD**, με την οποία **μοιράζεται τα ίδια όργανα και τον ίδιο πρόεδρο**, διαθέτει, όμως, δικό της προσωπικό, ξεχωριστή νομική οντότητα και οικονομική αυτοτέλεια.

Μία βασική **κριτική** που δέχεται η IFC είναι ότι **χρηματοδοτεί έργα τα οποία θα μπορούσαν έτσι και αλλιώς να χρηματοδοτηθούν από την αγορά**.

Κέντρο Επίλυσης Επενδυτικών Διαφορών – International Centre for Settlement Investment Disputes ICSID

Το Διεθνές Κέντρο Επίλυσης Επενδυτικών Διαφορών (International Centre for Settlement Investment Disputes, ICSID) ιδρύθηκε το 1966 και έχει 161 μέλη.

- Βασικός σκοπός του είναι η παροχή διεθνών υπηρεσιών συμβιβασμού και επιδιαιτησίας σε ζητήματα άμεσων ξένων επενδύσεων.
- Η διαδικασία ICSID αποσκοπεί να λάβει υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διεθνών επενδυτικών διαφορών και τα εμπλεκόμενα μέρη, διατηρώντας μια προσεκτική ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων των επενδυτών και των κρατών υποδοχής.
- Κάθε υπόθεση εξετάζεται από ανεξάρτητη επιτροπή συνδιαλλαγής ή διαιτητικό δικαστήριο, μετά από ακρόαση αποδεικτικών στοιχείων και νομικών επιχειρημάτων από τα μέρη. Παράλληλα, μια ειδική ομάδα υποθέσεων ICSID εκχωρείται σε κάθε περίπτωση και παρέχει βοήθεια σε όλη τη διαδικασία.

Υπηρεσία Πολυμερούς Εγγύησης Επενδύσεων – Multilateral Investment Guarantee Agency MIGA

Η **Υπηρεσία Πολυμερούς Εγγύησης Επενδύσεων** (Multilateral Investment Guarantee Agency- MIGA) ιδρύθηκε το 1988 και σήμερα έχει 181 Κράτη-Μέλη.

Βασικός σκοπός είναι η **παροχή εγγυήσεων σε ξένους επενδυτές απέναντι σε ζημίες που προκαλούνται από μη εμπορικούς κινδύνους** όπως:

- η μη μετατρεψιμότητα των νομισμάτων
- οι απαλλοτριώσεις
- ο πόλεμος και οι πολιτικές αναταραχές

Η MIGA εστιάζει στην **υποστήριξη έργων που ήδη υποστηρίζονται από την IDA** σε κράτη που πλήττονται από ευαίσθητα και συγκρουόμενα μέρη, στα οποία οι ιδιωτικοί ασφαλιστικοί οργανισμοί δεν επιθυμούν να εισέλθουν.

Ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων της MIGA είναι το **Συμβούλιο των Διοικητών**, το οποίο μεταβιβάζει τις περισσότερες εξουσίες του στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Η ψηφοφορία γίνεται με σταθμισμένη ψήφο ανάλογα με το μερίδιο του κεφαλαίου της MIGA το οποίο κατέχει κάθε Κράτος-Μέλος.

Δράσεις της ΠΤ

- Οι ανεπτυγμένες χώρες στο παρελθόν επεδίωκαν να δίνουν το μεγαλύτερο τμήμα της θεσμικής αναπτυξιακής τους βοήθειας διμερώς.
- Όμως σταδιακά η κατάσταση διαφοροποιήθηκε και **περάσαμε από τη διμερή στην πολυμερή αναπτυξιακή βοήθεια** μέσω οργανισμών όπως η Παγκόσμια Τράπεζα.
- Αυτή η αλλαγή έδωσε στην **Παγκόσμια Τράπεζα τη θέση του μεγαλύτερου δανειστή πολυμερών κονδυλίων για την παγκόσμια ανάπτυξη**. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη πηγή παροχής δανείων αναπτυξιακής βοήθειας στις αναπτυσσόμενες και στις λιγότερο αναπτυσσόμενες χώρες της Αφρικής, της Ασίας, της Κεντρικής Ευρώπης, της Λατινικής Αμερικής, της Μέσης Ανατολής και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, για την προμήθεια αγαθών, την υλοποίηση τεχνικών έργων και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών.
- Ωστόσο, η δυναμική της Τράπεζας απορρέει και από το ρόλο της ως **φορέα παροχής τεχνικής βοήθειας και αξιολόγησης**.
- Η Τράπεζα αποτελεί κεντρικό τμήμα μιας **επιστημονικής κοινότητας** με τη δυνατότητα εφαρμογής πολιτικών, διαθέτοντας άριστη γνώση των θεματικών περιοχών.
- Διαθέτει το **μεγαλύτερο προϋπολογισμό έρευνας από οποιοδήποτε άλλο αναπτυξιακό οργανισμό** και τον μεγαλύτερο αριθμό αναπτυξιακών οικονομολόγων
- Οι εκθέσεις της Τράπεζας έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Οι δραστηριότητες της Παγκόσμιας Τράπεζας έχουν **αναπροσαρμοστεί πολλές φορές**, από την έναρξη της λειτουργίας της μέχρι σήμερα **αντανακλώντας τις μεταβαλλόμενες αντιλήψεις για την αναπτυξιακή πολιτική.**

Την πρώτη περίοδο της λειτουργίας της, δηλαδή μέχρι τη δεκαετία του 1960, η Τράπεζα έδινε έμφαση στη **χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων για την κατασκευή έργων υποδομής στις αναπτυσσόμενες χώρες**, κυρίως στους τομείς της παραγωγής και διανομής ενέργειας, των μεταφορών, της κατασκευής και λειτουργίας λιμανιών, των τηλεπικοινωνιών καθώς και στους τομείς κατασκευής και λειτουργίας αρδευτικών έργων.

Την ίδια περίοδο προσέφερε ελάχιστη χρηματοδοτική στήριξη στο βιομηχανικό τομέα, τον τουριστικό τομέα, το γεωργικό τομέα, καθώς και στην ανάπτυξη γεωργικών περιοχών. Ο περιορισμένος δανεισμός για τη στήριξη των παραγωγικών τομέων συχνά **κατευθυνόταν σε χώρες που δεν περιλαμβάνονταν στην κατηγορία των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών.**

Σταδιακά, διαπιστώθηκε ότι η **χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων για την κατασκευή έργων υποδομής δεν ήταν αρκετή** και έπρεπε να συνοδευτεί από τη **στήριξη των παραγωγικών τομέων των αναπτυσσόμενων χωρών.** Διαπιστώθηκε επίσης ότι το **στελεχιακό δυναμικό των χρηματοδοτούμενων χωρών είχε ανεπαρκή εκπαίδευση και περιορισμένες διοικητικές ικανότητες**, με αποτέλεσμα τα χρηματοδοτούμενα έργα να έχουν μικρή αποδοτικότητα. Έτσι η Τράπεζα **άρχισε να καταρτίζει προγράμματα για τη στήριξη τομέων των οικονομιών καθώς και προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρωπίνου δυναμικού στις αναπτυσσόμενες χώρες.**

Το 1973 επισημοποιείται, η ριζική αλλαγή προσανατολισμού στην καταπολέμηση της φτώχειας.

Ο περιορισμός της φτώχειας χρησιμοποιείται ως το **κριτήριο** με το οποίο αξιολογείται η απόδοσή της ως αναπτυξιακού οργανισμού.

Πλέον από τα χορηγούμενα δάνεια θα πρέπει να ωφελούνται κυρίως όσοι βρίσκονται στο **κατώτερο 40% της εισοδηματικής κλίμακας**.

Το 1975, η Παγκόσμια Τράπεζα στράφηκε και στην **αντιμετώπιση των προβλημάτων των φτωχών στις αστικές περιοχές των αναπτυσσόμενων χωρών**.

Η κριτική στην Παγκόσμια Τράπεζα

Η Τράπεζα έχει συχνά κατηγορηθεί ότι:

- **προωθεί τα συμφέροντα των εξαγωγέων και των πολυεθνικών επιχειρήσεων** από τις αναπτυγμένες χώρες εις βάρος των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών.
- μειώνει τη δύναμη του κράτους στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες (οι πιο φιλελεύθεροι από την άλλη την κατηγορούν για υπερβολική έμφαση και ενδυνάμωση του ρόλου των κρατών έναντι της αγοράς).
- στις δεκαετίες του 1980 και του 1990, υιοθέτησε σε μεγαλύτερο βαθμό πολιτικές που βασίζονταν στον **ορθόδοξο φιλελευθερισμό** ασκώντας έντονες πιέσεις προς τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες για την υιοθέτηση αυτών των πολιτικών.
- η παροχή δανείων στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, συνοδεύεται συχνά και με την υιοθέτηση μέτρων σκληρής διαρθρωτικής προσαρμογής.
- δίνει **υπερβολική έμφαση σε μεγάλα έργα**.
- σε αρκετές περιπτώσεις, **δεν έδωσε τη δέουσα σημασία στην εποπτεία**, την εφαρμογή και την αξιολόγηση προγραμμάτων.
- δυνατότητα της να αυξήσει τη χρηματοδότησή της προς τις αναπτυσσόμενες χώρες εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από **τη θέληση των χωρών του Βορρά**.

Παγκόσμια Τράπεζα και ΔΝΤ

Βασικές διαφορές της Παγκόσμιας Τράπεζας με το ΔΝΤ είναι:

- Η **Παγκόσμια Τράπεζα** υλοποιεί **στοχευμένα έργα σε συγκεκριμένους τομείς** της οικονομίας ενώ αντίθετα το **ΔΝΤ στοχεύει στη δανειοδότηση συνολικά της οικονομίας** με την παράλληλη προώθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.
- Η Παγκόσμια Τράπεζα **χρηματοδοτεί άμεσα ή έμμεσα και ιδιώτες** σε αντίθεση με το ΔΝΤ το οποίο χρηματοδοτεί μόνο κυβερνήσεις.
- Βάσει των αρχικών τους σκοπών το **ΔΝΤ στοχεύει στη σταθερότητα του διεθνούς νομισματικού συστήματος μέσω της αντιμετώπισης ανισορροπιών στα ισοζύγια πληρωμών των Κρατών Μελών** του ενώ η **Παγκόσμια Τράπεζα στοχεύει στην αντιμετώπιση της φτώχειας και της υπανάπτυξης** μέσα από τη χρηματοδότηση στοχευμένων έργων.

Με την πάροδο του χρόνου, ο ρόλος της Παγκόσμιας Τράπεζας μεταβλήθηκε και απέκτησε νέα χαρακτηριστικά. Η Παγκόσμια Τράπεζα χορηγεί πλέον δάνεια για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των ισοζυγίων πληρωμών χρηματοδοτώντας «**προγράμματα διαρθρωτικών προσαρμογών**». Αναγνωρίζοντας ότι οι **ανισορροπίες των ισοζυγίων πληρωμών** θέτουν εμπόδια στη μακροχρόνια οικονομική μεγέθυνση των αναπτυσσόμενων χωρών, το Δ.Ν.Τ. και η Παγκόσμια Τράπεζα σε ορισμένες περιπτώσεις ενώνουν τις δυνάμεις τους, για να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικότερα τα προβλήματα των ισοζυγίων πληρωμών στον αναπτυσσόμενο κόσμο.

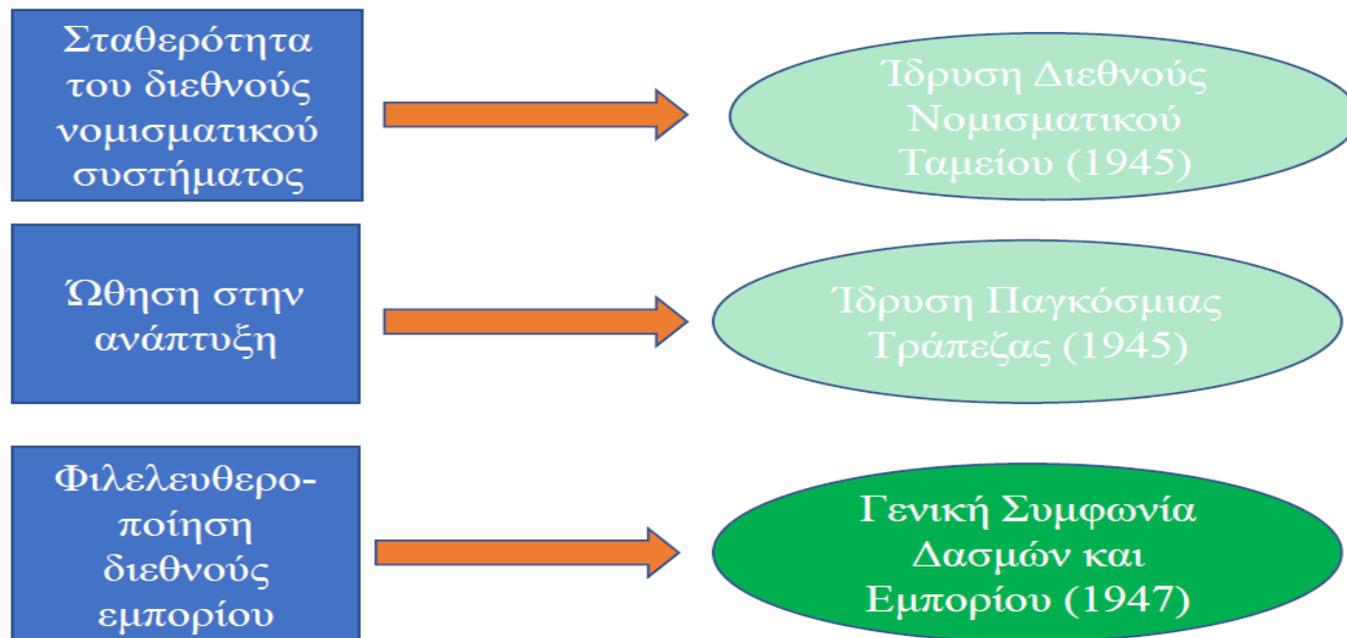
Προγράμματα της Παγκόσμιας Τράπεζας για την Ελλάδα στο παρελθόν

Display Results in set of: [10](#) [50](#) [100](#)

Project Name	ID	Commitment Amount*	Product Line	Country/Area	Status	Approval Date
Forestry Project	P008434	25	IBRD/IDA	Greece	Closed	05-JUN-1979
Vegetable Production and Marketing Project	P008432	30	IBRD/IDA	Greece	Closed	06-JUN-1978
Education Project (04)	P008433	60	IBRD/IDA	Greece	Closed	28-MAR-1978
Evros Development Project	P008430	35	IBRD/IDA	Greece	Closed	14-JUN-1977
Salonica and Volos Sewerage Project	P008431	36	IBRD/IDA	Greece	Closed	07-DEC-1976
Highway Project	P008429	30	IBRD/IDA	Greece	Closed	06-APR-1976
East Vermion Irrigation Project	P008428	40	IBRD/IDA	Greece	Closed	19-AUG-1975
National Investment Bank for Industrial Development Project (05)	P008426	25	IBRD/IDA	Greece	Closed	05-JUN-1975
Education Project (03)	P008427	45	IBRD/IDA	Greece	Closed	03-JUN-1975
Nestos and Yannitsa Irrigation Project	P008424	30	IBRD/IDA	Greece	Closed	30-APR-1974
National Investment Bank for Industrial Development Project (04)	P008425	15	IBRD/IDA	Greece	Closed	23-OCT-1973
Education Project (02)	P008423	23.5	IBRD/IDA	Greece	Closed	12-SEP-1972
National Investment Bank for Industrial Development Project (03)	P008422	25	IBRD/IDA	Greece	Closed	26-OCT-1971
Ground Water Irrigation Development Project	P008420	25	IBRD/IDA	Greece	Closed	10-JUN-1971
Education Project	P008421	13.8	IBRD/IDA	Greece	Closed	03-NOV-1970
National Investment Bank for Industrial Development Project (02)	P008419	20	IBRD/IDA	Greece	Closed	07-APR-1970
National Investment Bank for Industrial Development Project	P008418	12.5	IBRD/IDA	Greece	Closed	18-MAR-1968

Ας θυμηθούμε ξανά.....

Τα επακόλουθα της Συμφωνίας του Bretton Woods:

**General Agreement on Tariffs and
Trade (GATT) – Γενική Συμφωνία
Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ)**

General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) – Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ)

- Η αρχική ιδέα ήταν η δημιουργία ενός διεθνούς οργανισμού που βασική του επιδίωξη θα ήταν βαθμιαία απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου από τους ποικίλους προστατευτικούς φραγμούς (δασμούς, ενισχύσεις, ποσοτώσεις, τεχνικά και διοικητικά εμπόδια κ.λπ), πρακτικών που εφάρμοζαν τα περισσότερα κράτη από την περίοδο του μεσοπολέμου.
- Στο πλαίσιο αυτό, υπό την ώθηση του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου του ΟΗΕ συνήλθε η Συνδιάσκεψη της Αβάνας το 1948 δημιουργήθηκε ο Καταστατικός Χάρτης του **Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου** (International Trade Organization –ITO) και έμεινε γνωστός ως ο **Χάρτης της Αβάνας**.
- Ο Χάρτης της Αβάνας περιελάμβανε διατάξεις όχι μόνο για τις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές, αλλά και για την απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη και ανασυγκρότηση.
- Ο Χάρτης **δεν κατέστη δυνατόν να επικυρωθεί** από σημαντικά κράτη, όπως οι **ΗΠΑ**, τα οποία επιθυμούσαν μια **μεγαλύτερη φιλελευθεροποίηση των διεθνών εμπορικών σχέσεων** και το άνοιγμα των αγορών, ενώ ταυτόχρονα ήταν **αντίθετα με τη συμπερίληψη θεμάτων όπως η απασχόληση και η οικονομική ανάπτυξη**.
- Από την άλλη πλευρά, και οι **ευρωπαϊκές χώρες εξέφρασαν ενδοιασμούς για το άνοιγμα των αγορών**, δεδομένων των οικονομικών και άλλων καταστροφών που υπέστησαν κατά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο.
- Η ίδρυση της GATT παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που την διαφοροποιούν από τους άλλους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς.

- **Υπό την αποτυχία ίδρυσης του Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου** και με πρωτοβουλία των ΗΠΑ, ξεκίνησαν ήδη από το 1947 διαπραγματεύσεις σχετικά με τους τελωνειακούς δασμούς και το διεθνές εμπόριο, που κατέληξαν στην υπογραφή, το 1948, της Γενικής Συμφωνίας (GATT), υπό τη μορφή πολυμερούς εμπορικής συνθήκης.
- Οι διατάξεις που συγκεκριμενοποιούν αυτήν την υποχρέωση είναι οι πίνακες παραχωρήσεων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η GATT δεσμεύει την κρατική εμπορική πολιτική και περιορίζει, σε σημαντικό βαθμό, τον μονοπωλιακό ρόλο του κράτους στην άσκηση της εξωτερικής πολιτικής.
- Στόχος της GATT ήταν, **η μείωση των τελωνειακών δασμών και άλλων εμποδίων, καθώς και η εξάλειψη των διακρίσεων στο διεθνές εμπόριο.**
- Οι Βασικές αρχές που περιλήφθηκαν στη Γενική Συμφωνία, προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο στόχος αυτός, ήταν: η Μεταχείριση του Μάλλον Ευνοούμενου Κράτους, η μείωση των δασμών, η Εθνική Μεταχείριση, οι ποσοτικοί περιορισμοί, τα μέτρα για την αντιμετώπιση του ντάμπινγκ και των επιδοτήσεων εξαγωγών, καθώς και μια σειρά από άλλα εμπόδια. Παράλληλα, υπήρχαν ρυθμίσεις σχετικά με το κρατικό εμπόριο, ενώ σημαντικές ήταν οι ρυθμίσεις για την επίλυση των διαφορών.

Δομή της GATT

- Η παραπάνω δομή της GATT θεωρήθηκε, στην αρχή, προσωρινή, ενόψει της θέσης σε ισχύ κάποια στιγμή του ΔΟΕ. Με την πάροδο όμως του χρόνου κατέστη συνείδηση όλων ότι ο Οργανισμός αυτός δεν επρόκειτο να δημιουργηθεί, ενώ, αντίθετα, **υπήρξε πιεστική ανάγκη για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της GATT.**
- Έτσι, τα Συμβαλλόμενα μέρη στην GATT δημιούργησαν, **το 1960**, μία σειρά από **όργανα**, όπως το **Συμβούλιο των αντιπροσώπων**, με συμμετοχή όλων των κρατών μερών, που είχε ως ρόλο την **προετοιμασία των εργασιών** των συμβαλλομένων μερών.
- Το Συμβούλιο ίδρυσε, με τη σειρά του, μία σειρά από **Επιτροπές**, όπως η Επιτροπή για τους περιορισμούς στο ισοζύγιο πληρωμών, η Επιτροπή για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (σχετικά με τις αναπτυσσόμενες χώρες) και τη Συμβουλευτική Ομάδα των 18 για υψηλού επιπέδου συζήτηση των πολιτικών της GATT . Επί πλέον, δημιουργήθηκαν μία σειρά από **ad hoc όργανα**, όπως λ.χ. οι ειδικές ομάδες (**panels**) για την επίλυση των διαφορών.
- Με τις παραπάνω συμπληρώσεις των οργάνων της η GATT μετατράπηκε εκ των πραγμάτων σε ένα **διεθνή οργανισμό, χωρίς πάντως να διαθέτει νομική προσωπικότητα.**
- Οι αποφάσεις στο πλαίσιο όλων των οργάνων της GATT λαμβάνονταν με **πλειοψηφία των ψηφισάντων, με κάθε κράτος να διαθέτει μία ψήφο**, σε αντίθεση με το σύστημα του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Στην πρακτική όμως της GATT, οι αποφάσεις λαμβάνονταν, **κατά κανόνα, με «συναίνεση» (consensus)**, ουσιαστικά δηλαδή με ομοφωνία.

Οι κατευθυντήριες αρχές της GATT (και του ΠΟΕ)

- Η **ρήτρα του Μάλλον Ευνοούμενου Κράτους**. Επιβάλλει σε κάθε κράτος μέλος να επιφυλάσσει σε ένα άλλο κράτος-μέλος την ίδια ευνοϊκή ή μη μεταχείριση που επιφυλάσσει σε όλα τα άλλα κράτη-μέλη σε ζητήματα δασμών, ποσοτικών περιορισμών κ.α. **Η αρχή αυτή αποτελεί την πιο σημαντική αρχή για τη GATT και τον ΠΟΕ.**
- Παράλληλα με την ρήτρα του μάλλον ευνοούμενου κράτους προβλέπεται και η **αρχή της ίσης εθνικής μεταχείρισης** βάσει της οποίας απαγορεύονται διακρίσεις μεταξύ αλλοδαπών και εγχώριων προϊόντων στις περιοχές της φορολογίας και των διοικητικών κανονισμών. **Από τη στιγμή που ένα εισαγόμενο προϊόν εισέλθει στην εσωτερική αγορά του κράτους μέλους έχοντας περάσει το στάδιο της πληρωμής δασμών και άλλων σχετικών επιβαρύνσεων δεν θα πρέπει να υπόκειται σε μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή σε σχέση με τα ομοειδή εγχώρια προϊόντα.** Πχ δεν επιτρέπεται να επιβάλλουν στα εισαγόμενα προϊόντα υψηλότερο συντελεστή ΦΠΑ σε σχέση με τα ομοειδή εγχώρια προϊόντα ή να εφαρμόζουν ευνοϊκότερο σύστημα υπολογισμού της φορολογητέας αξίας για τα εγχώρια προϊόντα.
- Η **αρχή της αμοιβαιότητας** αφορά στην τήρηση ισορροπίας μεταξύ ωφελημάτων και υποχρεώσεων μεταξύ των κρατών μελών. Στην περίπτωση της ειδικής ή διμερούς αμοιβαιότητας (specific reciprocity) αφορά σε ισορροπία παροχής και αντιπαροχής, στο πλαίσιο διμερούς συναλλαγής. Στην περίπτωση της πολυμερούς αμοιβαιότητας, αφορά στο συνολικό αποτέλεσμα, το οποίο πρέπει να ικανοποιεί όλα τα μέρη του συνόλου.

- Η Προστασία μόνο με Δασμούς. Σκοπός της αρχής αυτής είναι να είναι διαφανής, μετρήσιμη και συγκρίσιμη η όποια παρεχόμενη προστασία στο εσωτερικό. Αυτό είναι εφικτό μόνο με τη χρήση δασμών ενώ αντίθετα πρακτικές προστασίας όπως οι ποσοτικοί περιορισμοί, τα τεχνικά εμπόδια, οι σκληροί υγειονομικοί κανόνες για τα εισαγόμενα είδη κτλ πολλές φορές είναι δύσκολο να εντοπιστούν και να αποτιμηθούν. **Απώτερος στόχος της GATT παραμένει πάντως η προοδευτική κατάργηση των δασμών.**
- Η απαγόρευση αθέμιτων πρακτικών (dumping, κρατικές επιδοτήσεις). Κράτος, η οικονομία του οποίου υφίσταται βλάβη συνεπεία του dumping, έχει το δικαίωμα να επιβάλλει αντισταθμιστικό τέλος (anti-dumping duty). Ανάλογα, στην περίπτωση παροχής κρατικής επιδότησης σε εθνικές επιχειρήσεις, η οποία έχει ως συνέπεια αθέμιτο οικονομικό πλεονέκτημα για εγχώριο οικονομικό κλάδο και προκαλεί ζημία στα συμφέροντα οποιουδήποτε άλλου συμβαλλόμενου μέρους, το τελευταίο έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει αντισταθμιστική εισφορά στα προϊόντα του κράτους που χορηγεί την επιδότηση.

Τι είναι το dumping και το anti-dumping;

- Dumping είναι η **τακτική πώλησης** προϊόντων και εμπορευμάτων στην ξένη αγορά σε **τιμές αδικαιολόγητα χαμηλότερες από αυτές που επικρατούν** ήδη ή σε τιμές **κάτω του κόστους παραγωγής**.
- Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η κατάκτηση της αγοράς στην οποία διοχετεύονται τα προϊόντα και η εκτόπιση όλων των ανταγωνιστών, ώστε κατόπιν να αυξηθούν οι τιμές για να γίνει απόσβεση της αρχικής επένδυσης.
- Σε περίπτωση που αποδειχθεί (μετά από έρευνα η οποία ξεκινά κατόπιν αίτησης εκπροσώπου του θιγόμενου κλάδου) ότι ακολουθείται μία τέτοια τακτική και κυρίως **ότι η τακτική αυτή επιφέρει σοβαρή ζημιά** σε κάποιο εγχώριο κλάδο παραγωγής, τότε δύναται το θιγόμενο κράτος να επιβάλλει δασμό **anti-dumping**.
- Ο δασμός anti-dumping θα πρέπει να είναι αντίστοιχους του ύψους της στρέβλωσης/ζημίας που προκαλεί το dumping και να έχει διάρκεια αντίστοιχη με αυτό.

Οι εξαιρέσεις της GATT

- Οι αρχές της GATT δεν εφαρμόζονται **απαρέγκλιτα**, αλλά **προβλέπονται εξαιρέσεις στην εφαρμογή τους υπό αυστηρές προϋποθέσεις και έτσι ώστε τα κράτη-μέλη να ανταποκριθούν σε έκτακτες ανάγκες προσαρμογής της οικονομίας τους ή σε συγκυριακές ή διαρθρωτικές μεταβολές των διεθνών οικονομικών συνθηκών.**
- Τα κράτη τα οποία αντιμετωπίζουν προβλήματα στο εξωτερικό τους εμπόριο ή στο σύνολο της οικονομίας τους, μπορούν να επικαλεστούν τις ρήτρες διαφυγής, μέσω των οποίων αναστέλλεται η εφαρμογή των κανόνων της GATT, μετά από τήρηση διαδικασίας διαβουλεύσεων.
- Έτσι, η GATT προβλέπει μέτρα αντιντάμπινγκ και αντισταθμιστικά δικαιώματα, περιορισμούς στις εισαγωγές για την προστασία του ισοζυγίου πληρωμών, επιδοτήσεις, επιβολή δασμολογικών μέτρων και ποσοτικών περιορισμών από τις αναπτυσσόμενες χώρες, ρήτρα διαφυγής σε περίπτωση απειλής σοβαρής ζημίας της εθνικής οικονομίας, μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας και ασφάλειας, ρήτρα διαφυγής σε περίπτωση διαταραχής της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, ρήτρα για την επαναδιαπραγμάτευση των δασμολογικών παραχωρήσεων και ρήτρα για τη μη εφαρμογή των διατάξεων της GATT σε άλλες περιπτώσεις.

Οι πολυμερείς διαπραγματεύσεις

- Σε πρακτικό επίπεδο, η εφαρμογή των αρχών της GATT πραγματοποιήθηκε μέσα από μια **σειρά διαδοχικών Γύρων (Rounds)**, εμπορικών διαπραγματεύσεων μεταξύ των συμβαλλομένων Μερών.
- Ο πρώτος Γύρος (της Γενεύης) θεωρήθηκε **τεράστια επιτυχία** καθώς τα **23 κράτη** που συμμετείχαν (αντιστοιχούσαν στο **80% του παγκόσμιου εμπορίου** τότε) συμφώνησαν σε **μειώσεις δασμών** με βάση την αρχή του μάλλον ευνοούμενου κράτους. Ειδικότερα οι ΗΠΑ μείωσαν τους δασμούς τους κατά 35%.
- Στα επόμενα 15 χρόνια **ακολούθησαν άλλοι τέσσερις γύροι διαπραγματεύσεων με σαφώς μικρότερη και φθίνουσα όμως δυναμικότητα** ως προς τη μείωση των δασμών. Αυτό οφείλεται στην προσέγγιση της διαπραγμάτευσης κατά αγαθό και στο ότι η εκκίνηση της διαπραγμάτευσης από ξεχωριστό επίπεδο δασμών για κάθε χώρα έθετε σε μειονεκτική θέση τις χώρες που διέθεταν εξαρχής τους σχετικά χαμηλότερους δασμούς.
- Στο Γύρο του Κέννεντυ το 1964 **υπήρξε διεύρυνση της συμμετοχής** (62 χώρες) και του πεδίου εφαρμογής περιλαμβάνοντας και θέματα οικονομικής ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων οικονομιών. **Ήταν ο πρώτος Γύρος στον οποίο οι χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είχαν κοινή εκπροσώπηση.** Σημαντική επίσης ήταν η καθιέρωση των μέτρων anti-dumping.
- Οι επόμενοι δύο Γύροι -Τόκυο και Ουρουγουαης υπήρξαν, ως προς τα αποτελέσματα, οι πλέον σημαντικοί.

Οι Γύροι της GATT

Έτος	Διάρκεια	Ονομασία	Θέμα	Χώρες
1947	7 μήνες	Γενεύη	Δασμοί	23
1948	5 μήνες	Αννecί	Δασμοί	13
1951	8 μήνες	Τορκαί	Δασμοί	38
1956	5 μήνες	Γενεύη	Δασμοί	26
1960-61	11 μήνες	Ντίλλον	Δασμοί	26
1964-67	37 μήνες	Κέννεντυ	Δασμοί , Αντί Ντάμπινγκ	62
1973-79	74 μήνες	Τόκυο	Δασμοί, Μη Δασμολογικά Μέτρα	102
1986-94	87 μήνες	Ουρουγουάη	Δασμοί, Κανόνες, Υπηρεσίες, Πνευματικά Δικαιώματα , Επίλυση Διαφορών, Γεωργία, Υγειονομικά-Φυτοϋγειονομικά Μέτρα, Τεχνικά Εμπόδια στο Εμπόριο, Επιδοτήσεις και Αντισταθμιστικά Μέτρα	123

Οι Γύροι της GATT (υπό τον ΠΟΕ)

Έτος		Ονομασία	Θέμα	Χώρες
1999	Απέτυχε	Σιάτλ	Ευρύτατη Θεματική + Εμπόριο και Βασικά Εργατικά Δικαιώματα (Αποτυχία)	146
2001	Συνεχίζε ται	Ντόχα	Γεωργία, Υπηρεσίες, Δασμοί, Πνευματικά Δικαιώματα (Γεωγραφικές Ενδείξεις, Δημόσια Υγεία), Κανόνες ΠΟΕ, Διευκόλυνση Εμπορίου, Διαφάνεια στις Κρατικές Προμήθειες, Επίλυση Διαφορών, Εμπόριο και Περιβάλλον, Ηλεκτρονικό Εμπόριο, Εμπόριο και Ανταγωνισμός (Απορρίφθηκε), Εμπόριο και Επενδύσεις (Απορρίφθηκε), Αναπτυξιακές Πτυχές (Μικρές Οικονομίες, Τεχνική Βοήθεια, Εμπόριο και Μεταφορά Τεχνολογίας; Ειδική και Διαφοροποιημένη Μεταχείριση, Ελάχιστα Αναπτυγμένες Χώρες)	147

Οι σημαντικότερες αποφάσεις

Ο Γύρος του Τόκιο

Στον Γύρο του Τόκιο, που πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία των ΗΠΑ, υπήρξε απόκλιση επιδιώξεων αναμεσά στις ΗΠΑ και στην ΕΟΚ. Οι ΗΠΑ επεδίωκαν μια ουσιαστική και γραμμική μείωση των δασμών, ενώ η ΕΟΚ μια εναρμονισμένη μείωση τους προκειμένου να μειωθούν σημαντικά οι παραμένοντες υψηλοί δασμοί σε ορισμένους κλάδους των ΗΠΑ και Ιαπωνίας. Οι διαπραγματεύσεις, κατέληξαν σε μείωση 33% για τις αναπτυγμένες χώρες και κατά 25% για τις αναπτυσσόμενες, που δείχνει ότι δεν εκπληρώθηκαν οι επιδιώξεις της ΕΟΚ.

Παράλληλα υιοθετήθηκαν ρυθμίσεις για την απάλειψη των μη-δασμολογικών εμποδίων και τον περιορισμό των κεκαλυμμένων μορφών προστατευτισμού.

- Σε αντίθεση με τους προηγούμενους Γύρους που περιορίζονταν κυρίως στη μείωση των δασμών, ο Γύρος του Τόκιο οδήγησε σε μεγάλης κλίμακας χάραξη κανόνων οι οποίοι είχαν μεγάλο αντίκτυπο στα εγχώρια ρυθμιστικά συστήματα.
- Πάρα τις προσπάθειες για παροχή ευνοϊκού καθεστώτος στις αναπτυσσόμενες χώρες, αυτές απογοητεύτηκαν καθώς δεν αντιμετωπίστηκαν επαρκώς τα μη δασμολογικά μέτρα που χρησιμοποιούσαν οι ανεπτυγμένες χώρες για να περιορίσουν τις εισαγωγές σε βιομηχανικούς τομείς στους οποίους οι αναπτυσσόμενες χώρες ήταν ανταγωνιστικές (π.χ. τρόφιμα, κλωστοϋφαντουργία, σίδηρος και χάλυβας, ηλεκτρονικές συσκευές ευρείας κατανάλωσης).
- Ωστόσο η χωρίς προηγούμενο ενεργός ανάμειξη μεγάλου αριθμού αναπτυσσομένων χωρών στις διαπραγματεύσεις του Γύρου του Τόκιο έθεσε τις βάσεις για τη διεξαγωγή του Γύρου της Ουρουγουάης μία δεκαετία αργότερα.

Ο Γύρος της Ουρουγουάης

Ο Γύρος της Ουρουγουάης ήταν η **ανταπόκριση** συμβαλλόμενων μερών της GATT σε μία **σειρά από προκλήσεις** όπως:

- **ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου των υπηρεσιών** το οποίο αποκτούσε πλέον μεγαλύτερη βαρύτητα (πάνω από το 50% του ΑΕΠ των ανεπτυγμένων χωρών) από το εμπόριο αγαθών.
- **ανάπτυξη των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων** σε βαθμό στον οποίο οι επιχειρήσεις πλέον δεν περιοριζόταν από τα γεωγραφικά σύνορα ούτε από τον έλεγχο των κατοίκων μίας χώρας.
- **αλματώδη εξέλιξη των ΤΠΕ.**

Οι **ΗΠΑ** ήταν ο πιο **ένθερμος υποστηρικτής** της διεξαγωγής ενός νέου Γύρου για να συμπεριλάβουν θέματα όμως οι υπηρεσίες και η διανοητική ιδιοκτησία αλλά και για να αντιμετωπίσουν τα υψηλά επίπεδα προστασίας της νεωνίας από την ΕΚ και την

- Κατά τον Γύρο διαπραγματεύσεων της Ουρουγουάης, το 1994, **τα κράτη κατέληξαν στη συμφωνία για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (World Trade Organization—WTO)**, έναν στόχο που είχαν θέσει ήδη από την εποχή του Bretton Woods.
- Η προσπάθεια των συμμετεχόντων επικεντρώθηκε στην **καταπολέμηση των προστατευτικών μέτρων** και στην καθιέρωση ενός πιο ανοικτού εμπορικού συστήματος, ενώ επιδιώχθηκε και επιτεύχθηκε η **συμπερίληψη στους κανόνες και νέων τομέων των διεθνών εμπορικών σχέσεων**, όπως:
 - το **εμπόριο των υπηρεσιών** (General Agreement on Trade in Services - GATS),
 - των **δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας** (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights - TRIPS) και
 - των **ξένων επενδύσεων στον τομέα του εμπορίου** (Agreement on Trade-Related Investment Measures -TRIMs).

Όσον αφορά τα **μη-δασμολογικά εμπόδια**, οι ρυθμίσεις στόχευαν στη βελτίωση πρόσβασης στις αγορές για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, στην ενίσχυση των Συμφωνιών για τα μέτρα διασφάλισης, τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο, την τελωνειακή αξία, το καθεστώς των αδειών εισαγωγών, το κρατικό εμπόριο, τις επιδοτήσεις, μέτρα αντινταμπινγκ και αντισταθμιστικά μέτρα, τη σταδιακή κατάργηση των περιορισμών στις εισαγωγές, αλλά και για τα γεωργικά προϊόντα.

Ο Γύρος της Ουρουγουάης είχε τα εξής σημαντικά αποτελέσματα:

- οδήγησε στη δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου
- συνεισέφερε στην απελευθέρωση του εμπορίου μέσω της γενικής μείωσης των δασμών στους πυλώνες πρώτης ανάγκης, όπως της ένδυσης και της γεωργίας, όπου παρουσιάζονταν σοβαρές στρεβλώσεις.
- για πρώτη φορά προβλέπονταν διοικητικές διαδικασίες στις περιπτώσεις που τα κράτη θα παρέκκλιναν από τις συμφωνίες και μέσω των οποίων θα υπήρχαν κυρώσεις ως αντίποινα από άλλα κράτη με τη συγκατάθεση του ΠΟΕ.
- έφερε επίσης στο προσκήνιο των διαπραγματεύσεων ένα νέο σύνολο κανόνων, που αφορούσαν αποκλειστικά τις κυβερνητικές προμήθειες, δηλαδή τις αγορές αγαθών που γίνονταν από τις κρατικές υπηρεσίες.

Ο Γύρος της Ντόχα

- Στη συνέχεια, έγινε προσπάθεια και για τον 9ο γύρο διαπραγματεύσεων το 2001, που ξεκίνησε στην **Ντόχα του Κατάρ**.
- Οι διαπραγματεύσεις στην Ντόχα, οι οποίες αποκαλούνται και ως ο **«αναπτυξιακός γύρος»**, είχαν ως κύριο στόχο τη δημιουργία του νέου διεθνούς εμπορικού πλαισίου του 21ου αιώνα, όπου **η ανάπτυξη θα βρισκόταν στο επίκεντρο του παγκόσμιου συστήματος εμπορίου**.
- Η «Αναπτυξιακή Ατζέντα της Ντόχα» υλοποιείται σε 3 άξονες:
 - **ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά** για τα αγροτικά προϊόντα (συμπεριλαμβανομένων δασμών και επιδοτήσεων), τα βιομηχανικά αγαθά και τις υπηρεσίες,
 - **κανόνες**, όπως διευκόλυνση του εμπορίου και μέτρα αντι-ντάμπινγκ, και
 - **προώθηση της ανάπτυξης**
- Ωστόσο, οι αρχικές προβλέψεις για ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων έως το τέλος του 2005 υπήρξαν μη ρεαλιστικές, με τον **γύρο τελικά να μην ολοκληρώνεται**.

- Ο Γύρος της Ντόχα βασίστηκε στην αρχή της «ενιαίας δέσμευσης», η οποία σημαίνει ότι ουσιαστικά **«τίποτε δεν συμφωνείται μέχρις ότου συμφωνηθούν τα πάντα»**.
- Οι διαπραγματεύσεις της Ντόχα **έχουν αναβαθμίσει τον ρόλο των αναπτυσσόμενων χωρών**, των οποίων η βαρύτητα έχει αυξηθεί αισθητά κατά την τελευταία δεκαετία στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομίας.
- Έτσι οι διαπραγματεύσεις πλέον δεν γίνονται κυρίως εντός των βιομηχανικά αναπτυγμένων χωρών αλλά **μεταξύ ΗΠΑ-ΕΕ και αναπτυσσομένων χωρών**, με τις τελευταίες να συντάσσονται υπό την Ινδία, τη Βραζιλία, την Κίνα, ανάλογα με το θέμα.
- Η οικονομική κρίση του 2007/8 **λειτούργησε αρνητικά ως προς την περαιτέρω φιλελευθεροποίηση του εμπορίου**. Οι διαφορές μεταξύ των μελών των ΠΟΕ περιλαμβάνουν θέματα γεωργίας, υπηρεσιών, τα μέτρα διευκόλυνσης και υποβοήθησης του εμπορίου, θέματα περιβάλλοντος, πνευματικής ιδιοκτησίας και επίλυσης εμπορικών διενέξεων.

Η δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου

Οι πολιτικές και οικονομικές αλλαγές που προέκυψαν μετά τις εξελίξεις του 1989-'90 και η εμφάνιση του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης κατέστησαν αναγκαία την περαιτέρω θεσμοποίηση και ενδυνάμωση της GATT.

Στο επίκεντρο του Γύρου της Ουρουγουάης τέθηκε το θέμα της μετεξέλιξης της GATT σε ένα κανονικό διεθνή οικονομικό οργανισμό. Με την ολοκλήρωση του Γύρου υπογράφηκε η επικύρωση των καταστατικών συμφωνιών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (World Trade Organization–WTO) στο Marrakesh το 1995.

Βασικός Σκοπός του ΠΟΕ είναι η προώθηση της φιλελευθεροποίησης του διεθνούς εμπορίου και μέσω αυτής η:

- ανύψωση του βιοτικού επιπέδου
- διασφάλιση πλήρους απασχόλησης
- αύξηση του πραγματικού εισοδήματος
- μεγέθυνση της παραγωγής και του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών
- αρίστη χρήση των παγκόσμιων παραγωγικών πόρων
- αειφόρος ανάπτυξη
- διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος
- διασφάλιση στις αναπτυσσόμενες χώρες μεριδίου στην αύξηση του διεθνούς εμπορίου

Ο στόχος αυτός επιδιώκεται μέσω 6 βασικών λειτουργιών που ο Οργανισμός επιτελεί:

1. τη θέσπιση, εποπτεία και εφαρμογή αυτού που ονομάζεται “**πολυμερές σύστημα εμπορίου**”, το οποίο στην πράξη είναι ένα νομικό πλαίσιο, ένα σύνολο, δηλαδή, κοινώς αποδεκτών κανόνων και αρχών που θα πρέπει να διέπουν το διεθνές εμπόριο και που προέκυψε μετά από εντατικές διαπραγματεύσεις μεταξύ των κρατών-μελών του ΠΟΕ.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου ενσωμάτωσε τα αποτελέσματα του Γύρου της Ουρουγουάης και συγκέντρωσε, στο πλαίσιο ενιαίας δομής διαδικασίας λήψης αποφάσεων, τις τρεις συμφωνίες στις οποίες κατέληξε ο Γύρος της Ουρουγουάης:

- τη γενική συμφωνία για τις εμπορευματικές συναλλαγές (**GATT**)
- τη γενική συμφωνία για το εμπόριο των υπηρεσιών (**GATS**)
- τη συμφωνία για τα εμπορικής φύσεως δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (**TRIPs**).

Ας πάμε λοιπόν να δούμε σε τι αναφέρονται οι Συμφωνίες GATT, GATS και TRIP's

Περιεχόμενα της GATT

- Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου
- Γεωργία
- Υγειονομικά και Φυτοϋγειονομικά Μέτρα
- Τεχνικά Εμπόδια στο Εμπόριο
- Κλωστοϋφαντουργικά (μεταβατική)
- Αντι-Ντάμπινγκ
- Επιδοτήσεις και Αντισταθμιστικά Μέτρα
- Ρήτρες Διασφάλισης
- Μέτρα για τις Επενδύσεις (TRIMs)
- Κανόνες Δασμολογητέας Αξίας
- Έλεγχος προ Φορτώσεως
- Άδειες Εισαγωγής
- Κανόνες Καταγωγής
- Εταιρείες Κρατικού Εμπορίου

Η συμφωνία GATS

- Με δεδομένο ότι **το εμπόριο δεν περιορίζεται στις ανταλλαγές προϊόντων**, αλλά αφορά κατά τη μεγαλύτερη αξία του **το εμπόριο υπηρεσιών** συνάφθηκε μία από τις σημαντικότερες συμφωνίες στο πλαίσιο της Συμφωνίας για την Ίδρυση του ΠΟΕ, η Γενική Συμφωνία για το Εμπόριο Υπηρεσιών (General Agreement on Trade in Services, GATS), η οποία αποτελεί το πρώτο και μόνο σύνολο πολυμερών και νομικά δεσμευτικών κανόνων που διέπουν τις συναλλαγές και τις επενδύσεις στον τομέα των υπηρεσιών.
- Η GATS **ρυθμίζει τα κυβερνητικά μέτρα που επηρεάζουν με οποιοδήποτε τρόπο τις συναλλαγές και την παρουσία αλλοδαπών φορέων παροχής υπηρεσιών στις αγορές των κρατών-μελών του ΠΟΕ.**
- Ως στόχο της έχει να τερματίσει τις αυθαίρετες ρυθμιστικές παρεμβάσεις, να διασφαλίσει την διαφάνεια και την προβλεψιμότητα γύρω από τις νομικές διατάξεις που αφορούν το εμπόριο υπηρεσιών και να συμβάλει στην ανάπτυξη των διεθνών συναλλαγών και των επενδύσεων.
- Η Γενική Συμφωνία για το Εμπόριο των Υπηρεσιών (GATS) **περιλαμβάνει γενικούς κανόνες που διέπουν τις συναλλαγές υπηρεσιών, ειδικές διατάξεις για συγκεκριμένους τομείς υπηρεσιών καθώς και εθνικούς πίνακες που καθορίζουν τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες που κάθε χώρα δέχεται να ανοίξει στο εμπόριο, με ενδεχόμενους περιορισμούς.**
- Η συμφωνία GATS **χαράσσει για πρώτη φορά ένα πολυμερές πλαίσιο που βασίζεται σε ικανοποιητικούς κανόνες και περιλαμβάνει επαρκείς δεσμεύσεις για την ενεργοποίηση της διαδικασίας απελευθέρωσης.**

Περιεχόμενα της GATS

4 Μορφές Εμπορίου

- Διασυνοριακό Εμπόριο (π.χ. Διεθνείς τηλεφωνικές κλήσεις)
- Κατανάλωση στο Εξωτερικό (π.χ. Τουρισμός)
- Εμπορική Παρουσία (π.χ. Ξένες Τράπεζες)
- Παρουσία Φυσικών Προσώπων (π.χ. Υπηρεσίες Αρχιτεκτόνων, Συμβούλων)

4 Ειδικότερες Συμφωνίες (Παραρτήματα)

- Διακίνηση Φυσικών Προσώπων (όχι μόνιμη εγκατάσταση)
- Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες (εξαιρούνται οι υπηρεσίες των κεντρικών τραπεζών)
- Τηλεπικοινωνίες
- Αερομεταφορές (εφαρμογή μόνο: συντήρηση-επισκευή αεροσκαφών, εμπορία υπηρεσιών αερομεταφορών και υπηρεσίες ηλεκτρονικών κρατήσεων)

Η συμφωνία TRIPs

- Η Συμφωνία για τα Δικαιώματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας στον Τομέα του Εμπορίου (Agreement on Trade Related Aspects on Intellectual Property Rights – TRIPs) αποτελεί μία από τις συνιστώσες του ΠΟΕ.
- Η προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας είχε ήδη αποδειχθεί ουσιαστική από τις χημικές εταιρίες στην Ευρώπη το 19^ο αιώνα και τις φαρμακοβιομηχανίες στις ΗΠΑ τον 20 αιώνα.
- Η συμφωνία TRIPs αφορά σε ένα σύνολο κανόνων για την προστασία από τις εθνικές δικαιοδοσίες των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και η παραβίαση αυτών των δικαιωμάτων υπόκειται σε κυρώσεις σύμφωνα με τη διαδικασία διακανονισμού των διαφορών.
- Σε Αντίθεση με όλες τις άλλες Συμφωνίες του ΠΟΕ η Συμφωνία TRIPs καθορίζει το Κατώτερο Επίπεδο Προστασίας των Πνευματικών Δικαιωμάτων που τα Μέλη του ΠΟΕ Υποχρεούνται να Διασφαλίζουν στην Επικράτειά τους.
- Τα Κράτη Μέλη μπορούν να προσφέρουν υψηλότερο επίπεδο προστασίας από αυτό που Διασφαλίζει η TRIPs αλλά πρέπει να το προσφέρουν έναντι όλων.
- Η Συμφωνία δεν προκρίνει κάποιο συγκεκριμένο νομικό σύστημα προστασίας αλλά το αφήνει στην ευχέρεια των Κρατών Μελών. Ωστόσο, τα Κράτη Μέλη είναι υποχρεωμένα, εντός της δικής τους νομικής τάξης, να προσφέρουν αποτελεσματικούς κανόνες και μηχανισμούς εφαρμογής της προβλεπόμενης Προστασίας.

Περιεχόμενα της TRIPS

Επτά Τύποι Δικαιωμάτων

- Δικαιώματα Δημιουργού και Συναφή
- Εμπορικά Σήματα
- Γεωγραφικές Ενδείξεις
- Βιομηχανικά Σχέδια-Πρότυπα
- Ευρεσιτεχνίες
- Τοπογραφία Ολοκληρωμένων Κυκλωμάτων
- Προστασία Εμπιστευτικών Πληροφοριών και Δεδομένων

Διαδικασία λήψης αποφάσεων

- Ακολουθήθηκε το σύστημα λήψεως αποφάσεων της GATT, δηλαδή με τη **μέθοδο της συναίνεσης (consensus)**. Αν αυτό **δεν καταστεί δυνατό, τότε γίνεται ψηφοφορία**.
- **Κάθε μέλος έχει μία ψήφο**, πλην της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που όταν ασκεί δικαίωμα ψήφου, σύμφωνα με τις εσωτερικές της διαδικασίες, θα έχει τόσες ψήφους όσες αντιστοιχούν στα εκάστοτε μέλη της.
- **Οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των ψηφίζόντων μελών**. Εξαιρέσεις οι οποίες απαιτούν ενισχυμένη πλειοψηφία είναι:
 - Η αποδοχή ή μη αίτησης για **ένταξη στον ΠΟΕ νέων μελών** για την οποία απαιτείται πλειοψηφία $2/3$ της Διάσκεψης των Υπουργών ή του Γενικού Συμβουλίου.
 - **Ερμηνεία και εφαρμογή του περιεχομένου των συμφωνιών** για την οποία απαιτείται πλειοψηφία $3/4$ της Διάσκεψης των Υπουργών.
 - Απαλλαγή ενός μέλους από τις συμβατικές του υποχρεώσεις (**waiver**) για την οποία απαιτείται πλειοψηφία $3/4$ της Διάσκεψης των Υπουργών.
 - **Τροποποίηση των Συμφωνιών** για την οποία απαιτείται πλειοψηφία $2/3$ της Διάσκεψης των Υπουργών. Οι τροποποιήσεις δε δεσμεύουν τις χώρες οι οποίες δεν ψήφισαν υπέρ τους αλλά σε αντίθεση με την GATT στον ΠΟΕ δύναται οι χώρες αυτές να αποπεμφθούν από τον Οργανισμό με πλειοψηφία $3/4$.

Μηχανισμός Επίλυσης των Διαφορών

- Μία από τις σημαντικότερες καινοτομίες του ΠΟΕ είναι ο **μηχανισμός επίλυσης εμπορικών διαφορών**.
- Ο μηχανισμός αυτός είναι ένα **σύστημα προκαθορισμένων κανόνων** που παρέχει στα μέλη του ΠΟΕ, ανεξάρτητα από την πολιτική ή οικονομική βαρύτητά τους, τη δυνατότητα να **υποβάλλουν καταγγελίες σχετικά με εικαζόμενες παραβιάσεις** των κανόνων του ΠΟΕ και να ζητούν αποζημίωση.
- Ο μηχανισμός αυτός **περιορίζει τους μονομερείς μηχανισμούς άμυνας** που είχαν την τάση να υιοθετούν στο παρελθόν οι διάφορες χώρες, και πολλοί από τους οποίους οδηγούσαν σε αντιδράσεις αντιποίνων από τις χώρες-στόχους, ενίοτε δε και σε κανονικούς εμπορικούς πολέμους.
- Το σύστημα επίλυσης των διαφορών **καλύπτει όλες τις πολυμερείς εμπορικές συμφωνίες (GATT, GATS, TRIPs)**.
- Τη διαχείριση του συστήματος επίλυσης διαφορών αναλαμβάνει το **Όργανο Επίλυσης Διαφορών (ΟΕΔ)** το οποίο αποτελείται από αντιπροσώπους όλων των Μελών της Συμφωνίας Ίδρυσης του ΠΟΕ. **Αποτελεί ουσιαστικά το Γενικό Συμβούλιο του ΠΟΕ όταν συνέρχεται για ζητήματα που άπτονται της επίλυσης διαφορών**. Ο γενικός κανόνας αναφορικά με τη λήψη αποφάσεων από το ΟΕΔ είναι η συναίνεση (consensus).

Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η εξής:

- Μετά από προσφυγή που θα κατατεθεί εναντίον του, το κράτος **καλείται για διαβουλεύσεις εντός 30 ημερών**.
- **Αν δεν προσέλθει ή εάν η διαβούλευση αποβεί άκαρπη τότε ακολουθεί η σύσταση ειδικής ομάδας εμπειρογνομόνων (panel)** η οποία αποτελείται από πρόσωπα τα οποία επιλέγονται από τους διαδίκους, μετέχουν υπό την ατομική τους ιδιότητα και είναι ανεξάρτητα από αυτούς. **Το πόρισμα του πάνελ επιδίδεται εντός 6-9 μηνών**.
- Υπάρχει **δυνατότητα το διάδικο κράτος να προσφύγει στο Δευτεροβάθμιο Όργανο (Appellate Body)** το οποίο υιοθετεί ή απορρίπτει το πόρισμα του πάνελ. Η **απόφαση** του Δευτεροβάθμιου Οργάνου απορρίπτεται μόνο ομόφωνα και υιοθετείται από τον ΟΕΔ. Σε αυτή την περίπτωση τα εμπλεκόμενα μέρη υποχρεούνται να την αποδεχθούν.
- Αφότου ιδρύθηκε ο ΠΟΕ, η **ΕΕ υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους χρήστες του μηχανισμού επίλυσης διαφορών** στο πλαίσιό του.

**Organization for Economic Co-operation and
Development (OECD) – Οργανισμός
Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
(ΟΟΣΑ)**

Όσα προηγήθηκαν του ΟΟΣΑ

Το Σχέδιο Μάρσαλ και η δημιουργία του ΟΕΟΣ

- Με το **Σχέδιο Marshall**, χρηματοδοτήθηκε η ανασυγκρότηση και ανοικοδόμηση της Ευρώπης μεταπολεμικά.
- Κατά την **περίοδο 1945-1950** διανεμήθηκαν στην Ευρώπη **20 δις \$** (τιμές της εποχής) υπό τη μορφή δωρεάν βοήθειας ή μακροχρόνιων χαμηλότοκων δανείων.
- Η **αρχική αμερικάνικη πρόταση** όπως είχε διατυπωθεί από τον υπουργό εξωτερικών των Η.Π.Α. **George Marshall** **συμπεριελάμβανε** στη βοήθεια και τις χώρες που είχαν ενταχθεί στο «**ανατολικό μπλοκ**».
- Οι **όροι** που είχαν θέσει οι **ΗΠΑ** για τη διανομή της βοήθειας ήταν κατά βάση η **απελευθέρωση του εμπορίου, η άρση του προστατευτισμού και συνολικά η απόρριψη της ιδέας της αυτόνομης ανάπτυξης.**
- Η ένταση που έλαβε ο ψυχρός πόλεμος και οι όροι με τους οποίους δόθηκε η αμερικάνικη βοήθεια κράτησε τις **χώρες του ανατολικού μπλοκ εκτός του σχεδίου** (κατόπιν και εντολής του Στάλιν). Ως αντιπρόταγμα οι **Σοβιετικοί** δημιούργησαν το **Σχέδιο Molotov** το οποίο μετεξελίχθηκε στην **COMECON** (Council for Mutual Economic Assistance).
- **Εξαιρέση** ήταν ίσως η **Γιουγκοσλαβία** η οποία από πολύ νωρίς (1948) διέρρηξε τις σχέσεις της με τον Στάλιν και ζήτησε να γίνει **λήπτης της βοήθειας**. Τελικώς έλαβε μικρή βοήθεια το 1949 και μεγαλύτερη το 1950-53 από τις ΗΠΑ (εκτός Σχεδίου Μάρσαλ).
- Οι **ανάγκες διαχείρισης των τεράστιων πόρων του Σχεδίου Marshall** γρήγορά έδειξαν ότι έπρεπε να δημιουργηθεί ένα **διακρατικό συντονιστικό όργανο** που θα σχεδίαζε, θα κατένειμε και θα παρακολουθούσε τη διάθεση των κεφαλαίων.
- Στο πλαίσιο αυτό **δημιουργήθηκε τον Απρίλιο του 1948 ο Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (ΟΕΟΣ)- (Organisation for European Economic Cooperation – OEEC)**

- Σκοπός του ΟΕΟΣ ήταν η δημιουργία μίας εύρυθμης ευρωπαϊκής οικονομίας μέσω της συνεργασίας των μελών του.
- Βασικές αρχές/ υποχρεώσεις των μελών του οργανισμού ήταν:
 - Η ανάπτυξη της παραγωγής μέσω της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων τους
 - Η μεγιστοποίηση του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών και η δημιουργία ενός πολυμερούς συστήματος πληρωμών μεταξύ των μελών
 - Η διερεύνηση της δημιουργίας μίας τελωνειακής ένωσης η μίας ζώνης ελεύθερου εμπορίου
 - Η μείωση των δασμών και των μη δασμολογικών εμποδίων στην εξάπλωση του εμπορίου
 - Η διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας των κρατών μελών
 - Η διευκόλυνση της ελεύθερης μετακίνησης των εργαζομένων και γενικά μείωση των εμποδίων στην ελεύθερη κίνηση των προσώπων.

Βασικό μέσο για την επίτευξη των στόχων του ήταν η προετοιμασία και η υλοποίηση του Κοινού Προγράμματος Ανασυγκρότησης.

- Ο **ΟΕΟΣ** είχε **18 κράτη μέλη**: Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Σουηδία, Ελβετία, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο και Δυτική Γερμανία (αρχικά εκπροσωπούμενη από τις δυτικές δυνάμεις κατοχής).
- Παραδόξως οι **ΗΠΑ** οι οποίες ήταν υποκινητές της όλης προσπάθειας και χορηγός της βοήθειας **δε συμμετείχαν τυπικά στον οργανισμό αλλά μόνο ως παρατηρητής**.
- Οι χώρες αυτές εκπροσωπούνταν **στο Συμβούλιο του ΟΕΟΣ** το οποίο ελάμβανε τις **αποφάσεις του με ομοφωνία**.
- Το Συμβούλιο **διόριζε μια εκτελεστική επιτροπή** από πέντε μόνιμα μέλη και πέντε εκ περιτροπής.
- Ο **Γενικός Γραμματέας** **διοριζόταν από το Συμβούλιο** και ήταν ήταν επιφορτισμένος με θέματα διοίκησης του οργανισμού.
- Επίσης ο **ΟΕΟΣ** **διέθετε τεχνικές επιτροπές για τη διαχείριση συγκεκριμένων θεματικών**: τρόφιμα και αγροτική παραγωγή, άνθρακας, ηλεκτρισμός, πετρέλαιο, σίδηρο και ατσάλι, πρώτες ύλες, μηχανολογικός εξοπλισμός, λοιπά μεταλλεύματα, χημικά προϊόντα, ξυλεία, χαρτί, υφάσματα κ.α.

- Στην υπερδεκάχρονη διάρκειά του ο ΟΕΟΣ πέρα από τη διαχείριση και τον έλεγχο της διάθεσης των πόρων του Σχεδίου Μάρσαλ προχώρησε και στα πρώτα βήματα για τη συνεργασία των ευρωπαϊκών κρατών σε ζητήματα συναλλαγματικών ισοτιμιών και μετατρεψιμότητας των νομισμάτων τους.
- Παράλληλα και με ιδιαίτερα έμφαση ο ΟΕΟΣ ασχολήθηκε συστηματικά με ζητήματα μη δασμολογικών εμποδίων στις εμπορικές συναλλαγές όπως οι ποσοστώσεις.
- Αφού ο ΟΕΟΣ είχε εκπληρώσει επιτυχώς τον στόχο του τα κράτη μέλη αποφάσισαν τη συνέχιση και τη γεωγραφική διεύρυνση της συνεργασίας τους.
- Στο πλαίσιο αυτό τον Σεπτέμβριο του 1961 ιδρύεται ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) ως μετεξέλιξη και διάδοχο σχήμα του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας και έδρα το Παρίσι.
- Στο νέο οργανισμό δε συμμετείχαν μόνο οι 18 ευρωπαϊκές χώρες του ΟΕΟΣ αλλά μετέχουν ως πλήρη μέλη και οι ΗΠΑ με τον Καναδά.
- Σταδιακά ο ΟΟΣΑ διευρύνεται κάνοντας μέλη την Ιαπωνία (1964), τη Φινλανδία (1969), την Αυστραλία (1971) τη Νέα Ζηλανδία (1973) κλπ φτάνοντας σήμερα (2018) να αριθμεί 36 κράτη-μέλη.

- Έτσι οι χώρες που απαρτίζουν σήμερα τον ΟΟΣΑ δεν είναι μόνο ευρωπαϊκές αλλά περιλαμβάνονται χώρες από τη Βόρεια και τη Νότια Αμερική μέχρι την Ευρώπη και την Ασία-Ειρηνικό.
- Οι χώρες μέλη του ΟΟΣΑ έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, όπως, σεβασμός στις αρχές της δημοκρατικής διακυβέρνησης και στις αρχές της οικονομίας της αγοράς. Ο ΟΟΣΑ συνεργάζεται με 70 ακόμη χώρες καθώς και άλλους διεθνείς οργανισμούς.
- Ο οργανισμός συνεργάζεται επίσης με αναδυόμενες οικονομίες όπως η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, την Ινδία και τη Βραζιλία και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες στην Αφρική, την Ασία, τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική.
- Σημειώνεται ότι μετά την κατάρρευση των καθεστώτων της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στις αρχές της δεκαετίας του 1990 στο ΟΟΣΑ σταδιακά εντάχθηκαν και κάποιες από τις χώρες αυτές (Τσεχία (1995), Ουγγαρία (1996), Πολωνία (1996), Σλοβακία (2000), Σλοβενία (2010), Εσθονία (2010) Λετονία (2016), Λιθουανία (2018)).

Μέλη του ΟΟΣΑ

Χώρα	Ένταξη	Χώρα	Ένταξη
Αυστραλία	7 Ιουνίου 1971	Κορέα	12 Δεκεμβρίου 1996
Αυστρία	29 Σεπτεμβρίου 1961	Λετονία	1 Ιουλίου 2016
Βέλγιο	13 Σεπτεμβρίου 1961	Λιθουανία	5 Ιουλίου 2018
Καναδάς	10 Απριλίου 1961	Λουξεμβούργο	7 Δεκεμβρίου 1961
Χιλή	7 Μαΐου 2010	Μεξικό	18 Μαΐου 1994
Τσεχία	21 Δεκεμβρίου 1995	Ολλανδία	13 Νοεμβρίου 1961
Δανία	30 Μαΐου 1961	Νέα Ζηλανδία	29 Μαΐου 1973
Εσθονία	9 Δεκεμβρίου 2010	Νορβηγία	4 Ιουλίου 1961
Φινλανδία	28 Ιανουαρίου 1969	Πολωνία	22 Νοεμβρίου 1996
Γαλλία	7 Αυγούστου 1961	Πορτογαλία	4 Αυγούστου 1961
Γερμανία	27 Σεπτεμβρίου 1961	Σλοβακία	14 Δεκεμβρίου 2000
Ελλάδα	27 Σεπτεμβρίου 1961	Σλοβενία	21 Ιουλίου 2010
Ουγγαρία	7 Μαΐου 1996	Ισπανία	3 Αυγούστου 1961
Ισλανδία	5 Ιουνίου 1961	Σουηδία	28 Σεπτεμβρίου 1961
Ιρλανδία	17 Αυγούστου 1961	Ελβετία	28 Σεπτεμβρίου 1961
Ισραήλ	7 Σεπτεμβρίου 2010	Τουρκία	2 Αυγούστου 1961
Ιταλία	29 Μαρτίου 1962	Ηνωμένο Βασίλειο	2 Μαΐου 1961
Ιαπωνία	28 Απριλίου 1964	ΗΠΑ	12 Απριλίου 1961

Αποστολή και μέσα του ΟΟΣΑ

- **Αποστολή του ΟΟΣΑ είναι η προώθηση πολιτικών για τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας στον κόσμο. Ο ΟΟΣΑ παρέχει επίσης ένα forum εντός του οποίου οι κυβερνήσεις μπορούν να συνεργαστούν να ανταλλάξουν εμπειρίες και να αναζητήσουν λύσεις σε κοινά προβλήματα.**
- **Σήμερα εστιάζει κυρίως στη βοήθεια κυβερνήσεων να:**
 - επανακτήσουν την εμπιστοσύνη των αγορών
 - εξυγιάνουν τα δημόσια οικονομικά τους προκειμένου να πετύχουν μελλοντικά βιώσιμα ανάπτυξη
 - αναζητήσουν και να προωθήσουν νέους παράγοντες ανάπτυξης μέσω της καινοτομίας της πράσινης ανάπτυξης
 - βοηθήσουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού ώστε να βελτιώσει την παραγωγικότητά τους.
- **Τα μέσα που χρησιμοποιεί ο ΟΟΣΑ για την επίτευξη των παραπάνω σκοπών είναι:**
 - **διάδοση των εμπειριών των κρατών μελών και των τρόπων αντιμετώπισης των ζητημάτων ανάπτυξης και απασχόλησης που επιλέγονται.**
 - **παροχή υψηλού επιπέδου τεχνικής βοήθειας**
 - **επιστημονικές αναλύσεις –εκθέσεις και διασκέψεις.**

Χρηματοδότηση του ΟΟΣΑ

- Ο ΟΟΣΑ χρηματοδοτείται από τις χώρες μέλη του.
- Το μέγεθος του προϋπολογισμού του ΟΟΣΑ και το πρόγραμμα εργασίας του καθορίζονται ανά διετία από τις χώρες μέλη.
- Ο προϋπολογισμός για το έτος 2017 ήταν 374 εκατ. Ευρώ.
- Οι εθνικές συνεισφορές βασίζονται σε έναν τύπο που λαμβάνει υπόψη το μέγεθος της οικονομίας κάθε μέλους.
- Οι χώρες μπορούν επίσης να κάνουν εθελοντικές συνεισφορές για την οικονομική υποστήριξη.
- Ο σχεδιασμός, ο προϋπολογισμός και η διοίκηση του Οργανισμού οργανώνονται με βάση ένα σύστημα βασισμένο σε αποτελέσματα.
- Διενεργείται ανεξάρτητος εξωτερικός έλεγχος των λογαριασμών και της οικονομικής διαχείρισης του Οργανισμού από Ανώτατο Ελεγκτικό Ίδρυμα χώρας μέλους του ΟΟΣΑ, το οποίο διορίζεται από το Συμβούλιο.
- Σε αντίθεση με την Παγκόσμια Τράπεζα ή το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ο ΟΟΣΑ δεν χορηγεί επιχορηγήσεις ούτε χορηγεί δάνεια.

Λειτουργία του ΟΟΣΑ

- Ο ΟΟΣΑ κατά τακτά διαστήματα **εκδίδει εκθέσεις** διεθνούς ή εθνικού εύρους **μελέτες** για ζητήματα όπως είναι το ασφαλιστικό σύστημα, η υγεία, η παραοικονομία, οι υπηρεσίες απασχόλησης, οι δημόσιες υπηρεσίες κ.ά.
- Ο ΟΟΣΑ χρησιμοποιεί τον πλούτο των πληροφοριών του για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων για να βοηθήσει τις κυβερνήσεις να προωθήσουν την ευημερία και να καταπολεμήσουν τη φτώχεια μέσω της οικονομικής ανάπτυξης και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.
- Το έργο του ΟΟΣΑ **βασίζεται στη συνεχή παρακολούθηση των γεγονότων στις χώρες μέλη καθώς και εκτός του χώρου του ΟΟΣΑ** και περιλαμβάνει τακτικές προβολές βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων οικονομικών εξελίξεων.
- Εξαιτίας της υψηλής τεχνογνωσίας που διαθέτει **ασκεί ιδιαίτερα σημαντική επίδραση στους άλλους διεθνείς οργανισμούς** και τις κυβερνήσεις (π.χ. ΔΝΤ)
- Μία από τις βασικές λειτουργίες του ΟΟΣΑ είναι η **αξιολόγηση** των πολιτικών που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη και των επιδόσεών τους σε μία σειρά από θέματα.
- Ένα **παράδειγμα της διαδικασίας αξιολόγησης είναι η ομάδα εργασίας για τη δωροδοκία**, η οποία παρακολουθεί την εφαρμογή από τις υπογράφουσες χώρες της σύμβασης του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας ξένων υπαλλήλων στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές.
- Στο πλαίσιο αυτό η Γραμματεία του ΟΟΣΑ συλλέγει και αναλύει τα δεδομένα, μετά τα οποία οι επιτροπές συζητούν την πολιτική σχετικά με αυτές τις πληροφορίες, **το Συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις και στη συνέχεια οι κυβερνήσεις εφαρμόζουν συστάσεις.**
- Οι συζητήσεις **σε επίπεδο επιτροπών του ΟΟΣΑ εξελίσσονται μερικές φορές σε διαπραγματεύσεις** όπου οι χώρες του ΟΟΣΑ συμφωνούν σε κανόνες του παιχνιδιού για διεθνή συνεργασία.
- **Μπορούν να καταλήξουν σε επίσημες συμφωνίες από χώρες, για παράδειγμα όσον αφορά την καταπολέμηση της δωροδοκίας, τη ρύθμιση των εξαγωγικών πιστώσεων ή τη μεταχείριση των κινήσεων κεφαλαίων.**
- **Μπορούν να παράγουν πρότυπα και μοντέλα**, παραδείγματος χάριν στην εφαρμογή διμερών συνθηκών φορολογίας ή συστάσεις, **για παράδειγμα σχετικά με τη διασυνοριακή συνεργασία** για την επιβολή της νομοθεσίας κατά των ανεπιθύμητων μηνυμάτων.
- **Μπορούν επίσης να οδηγήσουν σε κατευθυντήριες γραμμές**, για παράδειγμα σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση ή τις περιβαλλοντικές πρακτικές.

Κανονιστικά κείμενα του ΟΟΣΑ

Ο ΟΟΣΑ παράγει μία σειρά από κανονιστικά κείμενα τα οποία μπορούν να ταξινομηθούν ως εξής:

- **Αποφάσεις:** είναι δεσμευτικές για τα μέλη του εκτός αν αυτά απείχαν από την υιοθέτησή τους. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την υλοποίησή τους.
- **Συστάσεις:** δεν είναι δεσμευτικές αλλά περιλαμβάνουν ισχυρή ηθική δέσμευση των κρατών μελών καθώς και μία προσδοκία από όλους ότι θα υλοποιηθούν.
- **Διακηρύξεις:** Περιλαμβάνουν ένα σύνολο αρχών ή μακροπρόθεσμων στόχων και συνήθως υιοθετούνται στο συμβούλιο των υπουργών ή το συμβούλιο των επιτροπών του ΟΟΣΑ.
- **Διεθνείς συμφωνίες:** είναι προϊόν διαπραγματεύσεων εντός του πλαισίου του ΟΟΣΑ και είναι δεσμευτικές για τους συμβαλλόμενους.
- **Ρυθμίσεις, κείμενα αμοιβαίας κατανόησης κ.λπ:** Είναι **ad hoc** κανονιστικά κείμενα τα οποία αναπτύσσονται εντός του πλαισίου του ΟΟΣΑ. Π.χ. Ρύθμιση για Έκδοση Πιστωτικών Μονάδων Εξαγωγών, Κείμενο Κατανόησης για τις Αρχές Θαλάσσιων Μεταφορών κ.α.

ΟΟΣΑ και Ελλάδα

- Στο πλαίσιο των **προγραμμάτων αναδιάρθρωσης της Ελλάδας** που συνόδευσαν τα Μνημόνια του ΕΜΣ παρακολουθούνταν διάφορες πτυχές της ελληνικής οικονομίας.
- Μία από τις σημαντικότερες πτυχές ήταν **η μείωση των ρυθμίσεων** στις αγορές προϊόντων **προκειμένου να βελτιωθεί ο ανταγωνισμός**.
- Ο ΟΟΣΑ **συνεργάστηκε στενά με την Ελλάδα από το 2012 για την αποτίμηση της νομοθεσίας και των κανονισμών** που εμποδίζουν τον ανταγωνισμό.
- Το πρόγραμμα αξιολόγησης των συνθηκών ανταγωνισμού στην Ελλάδα **ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2013, υλοποιήθηκε με τρεις διαδοχικές αναθέσεις** σε διάρκεια τριών χρόνων, από 3 διαφορετικές κυβερνήσεις και εξέτασε συνολικά το νομοθετικό πλαίσιο για 14 από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομίας.

Έργο I Ιανουάριος έως Νοέμβριος 2013	Έργο II Σεπτέμβριος έως Δεκέμβριος 2014	Έργο III Φεβρουάριος έως Νοέμβριος 2016
Λιανικό εμπόριο	Μεταποίηση ποτών	Ηλεκτρονικό εμπόριο
Μεταποίηση τροφίμων	Παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου	Κατασκευές
Τουρισμός	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
Δομικά υλικά	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών, ειδών ενδυμασίας, δέρματος και δερμάτινων ειδών	Μεταποίηση και χονδρικό εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων
		Επιλεγμένοι τομείς της μεταποίησης
		Χονδρικό εμπόριο

Αποτίμηση του ΟΟΣΑ

- Στις έξι περίπου δεκαετίες λειτουργίας του ο ΟΟΣΑ έχει αναδειχθεί σε ένα πολύ έγκυρο και ευρέως αποδεκτό πολιτικό αλλά κυρίως επιστημονικό βήμα για τις εξελίξεις στη διεθνή οικονομία και την αξιολόγησή τους με αυστηρά επιστημονικά κριτήρια.
- Παρά το γεγονός ότι δεν έχει ουσιαστική οικονομική δύναμη (π.χ. παροχή δανείων και οικονομικής βοήθειας) δημιουργεί ένα κλίμα για τις οικονομικές επιδόσεις των κρατών το οποίο πολλές φορές προσιωνίζει και τη στάση της διεθνούς οικονομικής κοινότητας απέναντί τους.
- Με τις πολιτικές προσαρμογής ο ΟΟΣΑ έχει την εποπτεία της μακροοικονομικής σταθερότητας, της απελευθέρωσης του εμπορίου, της ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών υπηρεσιών και κεφαλαίων και της οικονομικής ανάπτυξης.
- Ο ΟΟΣΑ ακόμα και με την εισδοχή των κρατών του πρώην ανατολικού μπλοκ αλλά και αναδυόμενων αγορών παραμένει αναμφισβήτητα ένα «club» κυρίως των πλουσιότερων χωρών.